

Kiss Csaba

Hazatérés Dániába

tragédia két részben

1. ÉRKEZÉS

Móló Helsingörben. Éjszaka, holdsötét. Ophelia áll a horizont előtt. Polonius és Laertes a várakozásba belefáradva ülnek, iszogatnak. Elöl a sötétben alaktalan tömeg, egy csókolózó pár. Vadul, felajzottan, tán kissé ittasan.

OPHELIA Csónak! Csónak a vízen!

LAERTES (*ingerülten felcsattan*) Én ilyent még nem láttam... hogy valaki így rohanjon szembe a csalódással! (*Ophéliának*) Azt hiszed, emlékszik még rád! Ajjaj! Hét év egyetem, a németeknél - egy gazdag fiúnak! Tudod, mi megy ott éjjel-nappal? Ivás, vivás, verekedés – és lányok! Könnyűvérű, keményhúsú német lányok!

OPHELIA Nem igaz...

GERTRUD (*Ophéliának*) Ne hallgass rá! Csak irigykedik!

LAERTES Irigykedem?! Na, jól nézünk ki! - Dehogy irigykedem! Én kiválóan érzem itt magam, asszonyom! Csak egy dolog bosszant! Tudja, mi?!

GERTRUD Inkább menjetek vissza... Ki tudja, mikor érkezik!

LAERTES Csak az bosszant, hogy én még nem láttam olyant, aki külföldről jött volna haza, főleg hosszabb idő után, és ne az lett volna a szemébe írva, hogy ezek - mármint mi - olyan, hogy is mondjam... olyan vidékiek vagyunk, olyan homoki fajta... mintha alfaja lennénk valamelyik főfajnak...

OPHELIA (*rákiált*) Hagyd már abba!

POLONIUS Hallgass már! A végén még elmulasztjuk a partraszállást!

LAERTES (*gúnyosan*) Csónak, csónak a vízen!

GERTRUD Ne harapj! Elég már! *(kilép a sötétből, majd vissza)* Úgy félek!
Ne mondjuk meg azonnal... Majd holnap... kicsit összeszedi, kipiheni
magát... *(Claudius lerántja)* Elég! Engedj el! Teljesen szétmarta!

LAERTES *(újabb üveget vesz elő)* Meghúzza, apám?

POLONIUS Bizony, fene hideg van! Foga van a nyárnak, ahogy mondják!
(iszik – Polonius hirtelen észrevesz egy alakot a sötétben) Hé! Van ott
valaki? *(Lámpáikkal az arcába világítanak. A Herceg hunyorgva áll az
éles fényben. Nem tudni honnan, mikor érkezett)* Ki van ott?

GERTRUD Fiam... *(Odaszalad, a nyakába ugrik, összeölelkeznek)* Azt
hittem, már soha nem jössz...

A lámpák ideges fényében hosszan, görcsösen szorítják egymást

A HERCEG Sokat szenvedett?

GERTRUD *(riadtan kibontakozik az ölelésből)* Ne is kérdezd! Iszonyú volt!
Az utolsó hetek... iszonyat! Egyedül mosdattam, ettettem... Senkit nem
engedett magához, senkit! Iszonyú volt!

LAERTES Örülj, hogy nem láttad! Szinte elevenen...

POLONIUS Elevenen elrohadt! Nincs ezen mit szépíteni...

LAERTES “Vizet, vizet” - ezt nyögte folyton.

POLONIUS Nem is nyögte, valósággal ordította!

LAERTES Éjjel-nappal, megállás nélkül: Vizet! Vizet!!

CLAUDIUS *(a sötétből)* Elég! Hagyjátok békén!

*Állnak a parton, egymással szemben - a király s a koronaherceg. Nézik
egymást hosszan, szótlánul*

A HERCEG Bátyám!

GERTRUD *(szorongva)* Ne még! Kérlek...

CLAUDIUS De! Essünk túl rajta! – Nézd, öcsém... Neked apád volt, nekem testvérem, bátyám! Hallottad betegségét, halálát! Ne többet erről! *(Feszült)* Ami pedig minket... az élőket illeti... nem kertelek... kimondom nyíltan: múlt vasárnap elvettem anyádat!

Csend – a Herceg döbbenten néz körbe

GERTRUD Nem tudtuk, hogy hazajössz-e? Nem írtál, nem üzentél...

A HERCEG Elvetted anyámat? *(Polonius felnevet)*

CLAUDIUS Hányszor mondjam még: elvettem, mert szeretem! Égessenek meg, ha egy percig is várni tudtam volna! *(Megöleli)* Ugye, királynőm?

LAERTES *(nevetve hátra vágja a Herceget)* Hogy meg van illetődve, a szava is elakadt! *(Nyújtja az üveget)* A boldogságukra! Na! Húzd meg! Éljen az ifjú pár!

POLONIUS Éljen!

A HERCEG Anyám, egy szóra...

CLAUDIUS Lesz időtök bőven! - Inkább nézd, még ki van itt!

Ophelia érkezik rohanva a móló felől, a Herceg nyakába ugrik, de a Herceg eltartja magától)

POLONIUS Meg sem ismered, ugye?! A kislányom, Ophelia! *(Laertesnek)* Tartsd közelebb a lámpát! - Hogy kitelt, mi? Meg sem nézed, meg sem csókolod?!

LAERTES *(odatartja az üveget)* Szagolj bele! Hatvanöt fokos, forró dán alma!

POLONIUS Éljen a Herceg! Éljen a hazatérés! Vivát!

A HERCEG *(ellöki az üveget, egy fokkal keményebben)* Hadd váltsak pár szót anyámmal... négyszemközt!

GERTRUD *(zavartan kacarász)* Négyszemközt... Megijesztesz, fiam...

CLAUDIUS Majd holnap! Éjszaka kizárólag az enyém!

POLONIUS Ez az! Éljen a királynő!

LAERTES *(röhög)* És éljen az éjszaka! Vivát!

Elszabadul a vidám pokol. Ölelgetik, rángatják, csókolják, itallal unszolják a Herceget. Egyre vidámabban és erőszakosabban

CLAUDIUS A boldogságunkra! És egyetlen öcsémre! Éljen!

GERTRUD Ne kéresd magad! Húzd meg!

LAERTES Vivát! Éljen a hazatérés! Éljen a király!

POLONIUS Vivát! Vivát mindenki! - Csókolj meg, fiam!

A HERCEG *(ordít)* MI VAN ITT!? HÁT TI MIND RÉSZEGEK VAGYTOK!?

Döbbent csend

LAERTES Mi... részegek?

CLAUDIUS Te vagy túl józan! *(Felcsapó nevetés)* De ezen könnyen segíthetünk! *(énekelni kezd)*

LAERTES Szeszt belé!

POLONIUS Ez az! Éljen! Szeszt belé! Vivát!

OPHELIA Jaj, ne bántsátok! Kérlek!

CLAUDIUS Rajta, kapjuk el!

POLONIUS Egy kortyot! A hazatérés örömére!

LAERTES Vigyázz! Ki ne csusszanjon!

A HERCEG (*ordít*) Hagyjatok békén! Engedjete el!

Bekerítik, lefogják – a Herceg kétségbeesetten ordít, mint a kés alá hajtott disznó.

CLAUDIUS Állj! Ez képes felordítani a várost! (*Elengedik*)

POLONIUS (*nevet*) Rossz jel, ha a trónörökös már a kikötőben ordít!

Claudius énekelni kezd, mindenki vele együtt üvölt, tapsol, veri a taktust. És lassan, óvatosan újra bekerítik a menekülő Herceget

CLAUDIUS *Elvitte a víz az eszem,
Három napja szelet eszem,
Szelet eszem, könnyet iszom,
Elhagyott egy édes asszony...*

A HERCEG Ne közelítsetek!

GERTRUD (*nevetve*) Hagyjatok békén! Tisztára, mint a gyerekek!

CLAUDIUS Hangosabban azt a dalt! A másik strófát, az istentagadókét:

*Elfújta a szél a kedvem,
Hiába folyik a nedvem,
Az ördögöt ölelgetem,
Szőrös testét dédelgetem ...*

Hirtelen rávetik magukat a Hercegre, és együttesen, közös erővel lenyomják. Laertes széles sugárban önti a szájába az italt. A Herceg fuldokolva, köhögve nyeli a forró szeszt.

CLAUDIUS Hangosabban! Énekeljete! (*Röhögve, taktust verve ordítják*)
Egészségedre, öcsém! Adjatok a királynőnek is! Nekem is!

Mindenkinek! *(Isznak)* És most forgassuk meg a gyereket! Gertrud, forgasd meg a fiadat! Hagyjátok magára az anyjával...

***Énekli a szél a dalom
Az élet egy lakodalom,
Kívánom a feleségem,
Lábai közt legyen végem! -***

A Királyné nevet, megragadja a kissé tántorgó Herceget, magához öleli és viszi, forgatja, pörgeti.

És most párcsere a sötétben! Nesze, Ophelia, itt a Herceged!

A félrészeg kompánia körülöttük táncolva üvölti, dübögi a dalt. A Herceg teljesen rádől, szinte ráfekszik Ophéliára.

OPHELIA Segítség! Nem bírom tartani!

CLAUDIUS Hát akkor dönts le, szívem! A TIED! – *(Csend)* Bátorság! Nesze, húzd meg! *(Amíg Ophelia iszik - a földről felállni próbáló Hercegnek)* Tetszik? Nézd, ezt a fehér testet! Ezt a jószagú húst... virágokban aludt a kedvedért! Csak rád várt! Nézd, micsoda test!

Odalép a lányhoz és egyetlen mozdulattal lehasítja róla a ruhát. Ophelia sikít, Laertes kiveri a lámpát a király kezéből.

LAERTES Az ördögbe, uram! Erről nem volt szó! Mi ez, felség?!

CLAUDIUS Ej! Tűnj el, öcskös, mert a nyakadra lépek!

POLONIUS *(ellökdösi fiát a király útjából)* Eredj innen! Csak tréfa volt! Nem lesz semmi baj! Eredj már!

LAERTES Ha valami történik, apám...

POLONIUS Ugyan mi történne!? Menj már haza, te bolond! Menj már! *(kilöki)*

CLAUDIUS Hol a lány? *(Keresi mindenütt, nem találja)* Hol vagy, Ophelia, gyere elő!

GERTRUD Gyere! Hagyd őket!

CLAUDIUS Előbb csókolj meg!

Összefonódnak - mohón, boldogan - Polonius érkezik a félhomályban.

Mit bámulsz, öreg? Mozog a csutkád mi? Itt mindenki szeret! Nesze! Eredj a lotyókhoz! Na, menj már! *(Polonius eloldalog)* És menjünk mi is! Hé, hajnal! Ébresztő, nap, hold s ti csillagok! Hazajött a fiunk! **“Énekli a szél a dalom...”**

*Összeölelkezve távolodnak, hangjukat elnyeli a tenger és a sirályos hajnal
Herceg feláll, egy pillanatig bizonytalanul áll, majd súlyosan hanyatt dől,
mint egy zsák. Ophelia közeledik tépett ruháit magához ölelve.*

2. MÁSNAP

Hajnal a parton. A Herceg Ophelia ölében alszik. A lány algákból, kagylókból, sirálytollakból koszorút font a fiú elgyötört, másnapos arca köré. Szeretettel nézi, simogatja, mint egy kisbabát

OPHELIA Ébresztő, édesem... Mindjárt világos van... Meglátnak!

A Herceg ébredszik, döbbenet mered a nőre

Miért nézel így? - Csúnya vagyok?

A HERCEG Hogy kerülsz te ide?

OPHELIA Én?!... Hát... Nem emlékszel?

A HERCEG Nem... Mi történt!? *(Türelmetlenül)* Mondd már!

OPHELIA Semmi... Nem történt semmi... *(Hozzásimul, öleli, simogatja)*
Úgy örülök, hogy végre itthon vagy... Drága arcod! Szemed!

A HERCEG Ne... Hagyjál... Hadd álljak fel... *(Lefejti magáról)*

OPHELIA De akkor minek írtál, miért üzentél... hogy várjalak! Miért?
(Levelet vesz elő, idézi) „Várj rám a parton, egyedül, és én elkapom
ajkad fűrjét és szétszaggatom, mint vándorsólyom a meleg madarat...”

*Nincs válasz. Ophelia a földön fekszik, nem mozdul. A Herceg ügyetlenül
megsimogatja a fejét. Polonius közeledik nesztelen. A Herceg észreveszi,
kapkodva öltözik.*

POLONIUS Jó reggelt! Hát ti... itt bujkáltok?!

A HERCEG Mennem kell...

Eltámolyog. Apa és lánya. Csend, hosszan hallgatnak

OPHELIA Ne nézzen így!

POLONIUS Már az első éjszaka? Mindent egyszerre! Ó, te ostoba, te!
Egyetlen éjszaka! Most aztán ne sírj nekem, ne merészelj... Hallod!?
Eredj haza, és szedd össze magad! Mosakodj meg jól! És a bátyádat
kerüld! Hallod? - El tudsz menni egyedül? Te nyafka, te! *(Ophelia lassan
elvánszorog. Polonius hosszan néz utána)* De nehéz egy apának! De
nehéz!

3. A KIRÁLY

Sötét trónterem. Claudius jön nagy elánnal.

CLAUDIUS Ébresztő, bolhások! Hé! Polonius! Rosen! Guilden! Mindenki alszik!? Ébresztő, emberek! Meddig bögjek itt magamban, mint egy marha?! Nem mozdul senki?! Ébresztő!

Hirtelen meglátja az oszlopok közül előlépő norvég katonát. Vad arcú, vállas, nyomorúságosan öltözött alak.

Hé! Mi ez? Ki a halál ez!?

ODRÚN *(kemény germános akcentussal)* Odrún százados! Ófelsége, ifjabb Fortinbras norvég hadúr követe.

CLAUDIUS *(gúnyosan)* Ófelsége... kicsoda?

ODRÚN Ófelsége, ifjabb Fortinbras...

CLAUDIUS Ifjabb tehénszar! Így mondjad! Rajta! Mondd utánam: „Ifjabb tehénszar, norvég herceg...”

ODRÚN Ófelsége, ifjabb Fortinbras, norvég hadúr...

CLAUDIUS Szóval önérzetünk is van! Jó tudni! Drágább, mint a vér...
(Kiveszi a kezéből az írást, olvassa) Mi ez?

ODRÚN Engedélyt kérnénk... hadd vonuljunk át Dánián... uram... a lengyelek ellen megyünk...

CLAUDIUS Mondj valamit a nyelveteken!

ODRÚN Mit mondjak?

CLAUDIUS Bármit! Ami eszedbe jut.

A százados pillanatnyi zavar után énekelni kezd, előbb bátortalanul, fakón - aztán egyre több szenvedéllyel, gyűlölettel, vérrel. Félelmetes jelenség, ahogy helyben menetelve ordítja, harsogja a dalt, a harcba indulók fanatizmusával.

ODRÚN *Eg råd gjev deg, Loddfåvne,
råd du take, nyttig om du nem,
god om du gaumar:
eit illmenne du aldri late
di vanheppe vita.
Av ille menn aldri like
du vinn for godhug du viste...*

CLAUDIUS Elég! Mi ez!

ODRÚN A himnusz, uram!

CLAUDIUS Szép...

Belép a Herceg. Arca szürke, zöld a másnaposságtól

CLAUDIUS Na, végre! *(nevetve)* Hogy nézel ki, kisborz! *(Megöleli - cinkosan)* Megvolt, jó volt? Hm? *(Felnevet)* Nem emlékszel? Hát ez te a bajod! *(Nagyon élvezi)* Tejföl, mi? *(felkapja, cipeli kifele – kamaszos szeretettel)* Szedd össze magad! Jó forró fürdő, gazdag reggeli... ropogós fehér ing! És máris más ember vagy!

Belép Gertrud, hálóingben, mezítláb, ahogy az ágyból kiszállt

GERTRÚD *(ásít)* Elaludtam...

CLAUDIUS Felkelt a nap, uraim! De gyönyörű vagy! Ez az érett, meztelen kar! Eltékozolt évek ráncai... nem bírok rád nézni, hogy meg ne kívánjalak! Ó, Gertrud! Gertrud! Mit csináltunk mi annyi éven át?

Szerelmesen, vággyal megcsókolják egymást

A HERCEG Anyám! Bátyám!

GERTRUD (*zavartan kibontakozik az ölelésből*) Jól van! Hagyj egy kicsit!
Bocsáss meg... nem láttalak... (*Nevet*) Csak nem sírsz....

Heves ordítózás, dulakodás hallatszik kintről

POLONIUS (*hangja kintről*) Megörültél!! Ereszd el! Megfojtod, te nyomorult!

LAERTES (*berángatja Ophéliát, teljesen magánkívül*) És a húgommal mi lesz? A világ szégyenére részegen felcsinált húgommal!?

A lány arca csupa kék folt, véraláfutás a veréstől. Tépett szoknyája a reggeli fényben még gyűröttebb.

POLONIUS (*Claudiusnak*) Ne figyelj rá felség! Könyörgök... A fájdalom elvette a józan eszt...

LAERTES (*odalöki a lányt a Hercegnek*) Tessék, itt van! A tiéd!

POLONIUS Megörültél, te szerencsétlen! (*Próbálja elrángatni a lányt, de Laertes visszahúzza a Herceg elé*)

LAERTES Nesze! Ha jó volt éjszaka, legyen jó nappal is!

POLONIUS Kérlek, felség! Olyan testvérek ezek, mint két tojás! Az egyiknek fáj, és a másik jajgat tőle...

LAERTES (*nekiesik a Hercegnek*) A német ribancok után jólesett egy kis hazai, mi!? Na, szólalj meg... vagy beverem a képedet!

CLAUDIUS (*rákiált*) Elég, Laertes! Ami esett, megesett! Húgod ügyét ezennel lezártuk! Többé nem akarok hallani róla!

LAERTES Ezt hogy érted, uram? Hogyhogy lezártuk?!

OPHELIA (*kitépi magát apja és bátyja kezéből*) Hagyjad! Nem akarom én senki nyakába varrni magam! (*vár egy picit, nem reagál senki – elindul kifelé - Laertes utána, megöleli, hisztérikus fájdalommal, már-már*

testvérszerelémmel csókolgatja, vigasztalja hűgát. Ophelia sikít) Elég!
Hagyj már békén! Hagyj békén!

LAERTES *((közeledik a királyhoz))* Nem értettem jól.... Hogyhogy lezártuk,
uram!?

POLONIUS Hallgass, te eszement bolond! Teljesen megőrültél!?

LAERTES Én örültem meg, apám!? Én?

CLAUDIUS Ami pedig fiad szándékát illeti, hogy udvaromat elhagyja...

POLONIUS Felség, kérlek! Ne tedd ezt velünk...

CLAUDIUS *(folytatja)* És egy időre elutazzon...

A HERCEG Bátyám, igazuk van, tudod jól!

CLAUDIUS Mi van itt ma reggel!? Mind megvesztetek!? *(Csend)* Gyere
ide, Laertes! Látod ezt az embert? *(Int a századosnak, hogy énekelje a
himnusz)* Odrún százados, a norvég Fortinbras követe!

ODRÚN Az ifjabb Fortinbrasé, uram!

CLAUDIUS *(gúnnnyal)* Helyes! Mindig javíts ki, ha tévedek! *(újra int, ének
tovább)* Szóval az öreg Fortinbras, a norvég király haldoklik, és az öccse,
összeszedett háromezer ilyen verőlegényt. Nézzétek, micsoda példány!
Ilyenből háromezret! *(Gertrudnak – halkán, bizalmasan, imponálón)* És
ezeket szeretné átvezetni szépen békésen, lábujjhegyen a gazdag Dánián,
hogy úgymond: lerohanják azt az ágrólszakadt, káposztaevő
Lengyelországot...

GERTRUD *(ráordít Odrúnra)* Hát hülyének néztek ti minket!

CLAUDIUS Ezek fosztogatni kéreznének be ide! Bekúsztok az ingünk alá,
akár a tetvek, s a vérünket szívjátok! Menjetek a pokolba!

LAERTES És mi ebben az én tisztém, uram!?

CLAUDIUS Te leszel az én követem! Ifjabb Laertes, dán hadúr! Elmész az öreg Fortinbrashoz, a haldoklóhoz és megmondod neki: ha nem akarja, hogy a norvég lakosság felaprított holtteste az északi tengerben - mint farsangi gyertyák - úszkáljanak, akkor visszahívja határainkról nagyétvágyú öccsét! Légy kemény, és kíméletlen! Ha eltakarodnak innen, tábornokommá teszek! *(Megöleli – Laertes túri)* Tartsd nyitva a szemed! És írd minél előbb, veszélyes banda ez! Elmehettek!

POLONIUS Ha a méltó követséghez némi pénzt is adna neki, uram!

LAERTES Soha! A dán király személyes követét tartsa jól az ellenség!

Kimennek

A HERCEG *(kiszáradt torokkal, suttogva)* Elmegyek én is.

CLAUDIUS El? Hova?

A HERCEG Vissza... Wittenbergába...

GERTRUD *(döbbenet)* De hát... alig jöttél meg...

A HERCEG *(kitör)* Ne kényszerítsetek... hogy a nyoszolyólányotok legyek!

CLAUDIUS *(ráordít)* Elég! Ne játsszuk tovább ezt otrombaságot, öcsém!

GERTRUD Hagyjátok abba! *(elindul kifele)*

CLAUDIUS *(közelebb lép a Herceghez - őszintén, nyíltan, az együtt töltött évek bizalmával)* Tudod, hogy mindig szerettelek... Én neked Claude voltam, gyerekkorod Claude-ja! Bármi történjen, ezt ne tagadd meg!

GERTRUD *(visszajön)* Alig jöttél meg! És újra elmennél... *(majdnem sír)* Ne menj el, fiam! Kérlek!

A HERCEG *(nézi anyját)* Nem ismerek rád, anyám!

GERTRUD Én sem magamra, fiam, hidd el! Én sem... Negyvennyolc éves vagyok és szerelmes! Mint életemben még soha! Mint egy kislány! Ne

vess meg ezért! Apádat eltemettem, de én élek! Hagyj boldognak lennem! *(Letérdel elé, a kezét csókolja)* Ne menj vissza, kérlek!

A HERCEG Hol nyugszik az apám?

GERTRUD A kápolnában... a tó mellett. Ahogy kérte! “Méhek zúgjanak a kriptám körül, és kotyogjon a tó vize, ha fúj a szél”. Ott nyugszik, hol mindig is pihenni szokott... Búcsúzz el tőle, és siess vissza! Szobádat én magam takarítottam ki, az ágy alatt fészkel egy nyest... *(A Herceg el. Gertrud nyugtalanul)* Meglásd, megnyugszik... egy-két nap és magához tér...

CLAUDIUS Mindenkit leveszel a lábáról... Te szerelmes negyvennyolcas, te!

GERTRUD Még egy ilyen nap, és... *(megölelik egymást)*

Sötét. Zúgnak a méhek

4. HORATIO

A királyi kriptá felhomálya. Hirtelen éles fény hasít a terembe. Napfény és őrvíz méhzsongás. Belép a Herceg. Zavartan, szinte félve közeledik a sírhoz.

A HERCEG Nehéz szívvel állok itt... a síroknál, apám... Nehéz szívvel, és készületlenül... *(közelebb lép)* Vártál ugye? Vártál!... Minden percben vártál, és én nem jöttem! Pedig tudtam, hogy beteg vagy, nagyon beteg... megírták jópárszor! De én csak halogattam hétről-hétre... fél éven át... sürgettek, hogy siessek, mert súlyos... de én nem jöttem... mert... bocsáss meg... bocsáss meg nekem... de nem bírtalak... nem akartalak meghalni látni...

Egy hang a sötétebből

HORATIO Apád él!

A HERCEG *(rémülten)* Ki az? Ki van ott?

Felkapja a lámpát, és a sötétből előlépő alak arcába világít

HORATIO Én... sszt! Hallgass!

A HERCEG Horatio! *(még mindig remeg)* Mit bujkálsz itt?

HORATIO *(érzelem nélkül, fakón)* Vártalak... Lássam, mi lett belőled...

A HERCEG *(félve közelebb lép)* Te vagy? Hogy megöregedtél... Horatio!
Az arcod! A szemed!

HORATIO *(belevág)* Mondom: APÁD ÉL!

A HERCEG *(döbbenet – csak most érti meg)* Mit mondasz?

HORATIO Ami maradt apádból, az még él... Beszélni akar veled!

A HERCEG Hogyhogy él... Mit beszélsz?! Hiszen eltemették... ország-világ előtt!

HORATIO Más hulláját... *(Hirtelen megáll, hallgatózik, nagyon feszült)* Itt valaki járkal! *(Csend, fülel)* Valaki jön... *(menekül)*

A HERCEG Horatio! Állj meg! - Hogyhogy a más hulláját?! Állj már meg!
Hallod!?

HORATIO Ne ordíts! Megörültél!?

A HERCEG *(megragadja a karját)* Vigyél oda! Most azonnal!

HORATIO *(suttogva)* Most nem mehetünk! Figyelnek... sötétedés után gyere vissza! De ne szólj senkinek! Hallod?! Ne bízz bennük, anyádban sem! Senkiben! Ne bízz bennük, hallod?! *(Eltűnik a sötétben)*

A HERCEG Várj, Horatio! *(De már nincs sehol)*

Éles fény. Lassan közeledik valaki. A Herceg visszahúzódik a félhomályba.

OPHELIA Én vagyok... Hallasz? Tudom, hogy itt vagy! Láttalak...
(Hallgat, vár – csend, csak a méhek) Nem mondasz semmit? *(Lassan elindul kifelé - megáll)* Csak annyit még... az ablakom alatt van egy hinta, nyikorgását éjjel is meghallom... De ne késs soká... Ne késs!
(Sötét)

5. ALKONY

Királyi hálószoba. Claudius a könnyű selymű dunyha alatt fekszik, ki se látszik alóla, Gertrud próbálja megvetni az ágyat, nevetnek, birkóznak.

GERTRUD Engedj már el... hagyd... mindjárt jön!

CLAUDIUS *(a lepedőt szagolgatja)* Nem túl jószagú ez neki?

GERTRUD Hadd érezze, hogy hazajött... hogy itthon van. Meglásd, megnyugszik. Na, add már ide... meddig szagolgatod?

CLAUDIUS Ettől még zaklatottabb lesz! A legbujább tavaszi erjedés-szag...
 Mi ez?

GERTRUD *(nevet)* Semmi... Friss hársfaméz!

CLAUDIUS Te, boszorkány! Ettől egy szemhunyást sem fog aludni... de nem ám!

GERTRUD No, menj már... Megvetem az ágyat, és jövök!

CLAUDIUS *(megöleli)* Nem! Most nekem kellesz! Ne ficánkolj, mert még jobban rám jön!

GERTRUD De bolond vagy!

CLAUDIUS Engedd már el azt a fene dunyhát, még összekenjük a végén!
(Kitépi a nő kezéből, Gertrud közben eloltja a lámpát) Hol vagy?

GERTRUD Itt fekszem...

CLAUDIUS Meztelen vagy?

GERTRUD Ne gyújtssd meg!

CLAUDIUS Miért?

GERTRUD Nem akarom, hogy láss... Öreg vagyok... Olyan szépen alkonyul... Hadd tűnjünk el benne teljesen... én még látlak, gyere!

CLAUDIUS Vezesd a kezem, mint egy vaknak... haja... homloka... szeme... szája... nyaka

GERTRUD *(liheg)* Ne siess!... Lassan! Az egész élet a miénk...

6. KORPUSZ

A királyi kriptá. A Herceg jön valami fényel.

A HERCEG Horatio! Itt vagy?

HORATIO *(éles hang a sötétből)* Hallgass, az istenit! *(Csend, sötét. Csak a hold.)* Nem látott meg senki?

A HERCEG Nem... Hol vagy?

Horatio görnyedten közeledik. Ölében cipel, vonszol valamit. A Herceg döbbenetesen mered a nedves rongyokba bugyolált alakra.

A HERCEG Mi ez?

HORATIO Nem biztos, hogy megismer...

Lassan kezdi kibontani pólyáiból a Korpust. Odahajol hozzá, az arcához, egészen közel. Különös szeretettel, gyöngédséggel.

A fia van itt... hallja? A fia!

A HERCEG *(félve közelít)* Istenem, mi ez?

Egy kéz nyúl ki a rongyok közül, megérinti Horatio arcát.

HORATIO Én vagyok, felség - Horatio! *(A Hercegnek)* Hajolj fölé! Folyton téged keres! Még! Közelebb! - Fogd meg a kezét, ne félj, nem fertőz... Tedd az arcodra a kezét... Ne félj tőle! *(A Korpusz fülébe)* A fia arca, érzi?! A Fia arca!

A HERCEG Istenem, hogy néz! Te vagy apám?!

HORATIO Hajolj közelebb!

A HERCEG Beszélni akarok veled! Segíts! Hogy tudnám megszólítani?

HORATIO Hajolj egészen közel hozzám!

A HERCEG Apám, hallasz!?

HORATIO Hangosabban!

A HERCEG Én vagyok... hallod... a fiad!

KORPUSZ *(zihál)* Víz! Víz!

HORATIO Emeld meg a fejét! *(Ketten tartják, itatják. A Korpusz nyögve, fuldokolva nyel. A Herceg alig bírja nézni.)* Mindjárt jobban lesz... alkonyat után enyhül kissé. *(A Korpusz lassan megnyugszik - csend)* - Figyelj rám! Mindent, amit mondtam, felírtam ebbe a füzetbe... a mérgezést is, az utolsó napot is, mindent...

KORPUSZ *(távoli nyöszörgés)* Nem álom! Nem!... a hangja... a nyögése... - zsjúú-dzsú – zsjúú-dzsú... ácsok csattogása... hallom... ó, nem álom!

HORATIO *(Törli az arcát)* Nem álom... Persze, hogy nem!

HERCEG Mit mond?

HORATIO Gyakran beszél erről. Egyszer álmában ácsok fejszékét, fűrészek zaját hallotta, de nem álom volt, hanem anyád nyögése, és meztelen

testek csattogása, az ágy lábának sikolya a padlón, mint a fűrész... A szomszéd szobában az öccsével...

A HERCEG Hogy? A halálos ágya mellett?!

HORATIO Azt hitték, nincs magánál... akkor már hónapok óta mérgezte bátyád, kis adagokban, észrevétlenül –Rák támadta meg – mondták –

A HERCEG *(döbbenet)* A nagybátyám?!... nem... ez lehetetlen...

HORATIO *(ordít)* Nézz apádra, az istenedet! Mit képzelsz, mitől lett ilyen!

A HERCEG Nem.... nem tudom elhinni...

HORATIO Fél éven át... halálos kór, mondták - és nincs ember, aki gyanút fogna... hiszen látod, elevenen rothad el!

KORPUSZ Méhek!... méhek zümmögése... jaj, gyilkos! Gyilkos! *(Nyakához kap, mintha el akarna hessegetni valamit)* És sötét... és hideg... sötét és hideg...

HORATIO Sötét és... hideg... És virágok, ugye?... virágok illata?

KORPUSZ És méhek... és sötét... és gyertyák illata...

HORATIO **“sötét... és virágok... és méhek... és gyertyák”** - Érted már?! Méhek és gyertyák... gyertyák illata! Érted?! – Bátyád elunta a hosszúra nyúlt haldoklást, és egy délután, amikor apád a tó partján pihent, a méhei között, - érted már? - egy utolsó, halálos adaggal akarta a művét megkoronázni... Érted már?

A HERCEG És aztán... Mondd tovább!

HORATIO Aztán „sötét”! Azt hitték, meghalt - Hetek óta várták már! Meg se nézték rendesen, gyorsan kiterítették... Olyan szaga volt, hogy meg se mosdatták, fel se öltöztették, csak felravatalozták, és körülrakták illatos gyertyákkal, füstölőkkel, valósággal betemették virággal... Csak úgy dongták a méhek! - Gyors búcsú, méltatás és máris szétszaladt mindenki, mint a bogarak. Egyedül én maradtam a ravatalnál... nem is a

végtisztesség miatt, inkább undorból... hogy így kaparják el... Akkor még nem sejtettem semmit... álltam a ravatal mellett... és hirtelen meghallottam, hogy lélegzik! A páncél hidegétől magához tért, felébredt! Éjszaka kicseréltem egy hullára. Senki nem törődött velünk, már folyt a dínomdánom... olyan halotti tor volt, hogy másnap lapáttal szedték fel a hányást! A kutya sem nézte, hogy kit hantolnak el. Azóta rejtegetem, hurcolom magammal...

A HERCEG *(belevág - szorongva)* És anyám? Tudta ezt?

HORATIO Nem tudom.

A HERCEG *(A Korpuszra)* Ő mit mond?

HORATIO Soha ki nem ejti a nevét: “nyögése, érintése, hideg teste, szerelme” – csak éppen neve nincs.

KORPUSZ *(újra eszmél – belekapaszkodik a Herceg kezébe)* A kéz... fiam keze... a kéz...

HORATIO Megismert... Hajolj fölé... *örömmel* A fia van itt... a fia!

A HERCEG Én vagyok... apám! Hallasz... én vagyok...

KORPUSZ *(görcsösen belekapaszkodik, és egyre ádázabban hörög, nyögi, sziszegi az arcába)* Öld... meg... Öld meg... öld... meg... Öld meg... öld... *(Indulata agonizáló rohamba fullad, vért öklendezve, hörögve kapkodja a levegőt)* Öld...meg...öld...meg...öld...meg...

A HERCEG Segítség... Mindjárt meghal! Orvost! Gyorsan orvost! Segítség! *(Rohan kifele)*

HORATIO *(visszarántja)* Megörültél! Ne ordíts!

A HERCEG De hát meghal! Orvoshoz kell vinnünk... Gyorsan! Orvost! Segíts már! *(Próbálja kivonszolni a Korpuszt, Horatio lefogja)*

HORATIO *(fojtottan)* Ne ordíts! Elment az eszed!?

A HERCEG *(rángatja)* Ereszd el! Hallod! Engedd már el!

HORATIO Tűnj el innen!

Torkon ragadja, és kidobja a Herceget, majd a Korpusszal együtt eltűnik egy csapóajtó mögött. A Herceg kétségbeesetten rángatja, rugdossa az ajtót.

A HERCEG Nyisd ki!... Nyisd ki! Horatio! Hol vagy?... Apám! Horatio, ne hagyj magamra! *(magában – katatonul)* Meggyógyíttatom... orvost hívok... és meggyógyíttatom... *(Sír)* Azután ölbe veszem és körbehordozom az országban... Nézzétek emberek! Mit tettek apámmal! Öccse, a király mérgezte meg!

Sötét

7. LEVELEK

Trónterem. Claudius reggelihez készülődik. Belép Gertrud, idegesen.

CLAUDIUS Hm?

GERTRUD Semmi... Ma sem aludt itthon.

CLAUDIUS És most hol van?

GERTRUD *(felcsattan)* Tudod jól! Miért kérdezed?! Két napja virraszt az apja mellett...

CLAUDIUS Oda kéne megágyazni neki. Nehogy felfázzon a kövön!

GERTRUD Majd elmúlik. Hadd heverje ki... Claude... *{találkozás}*

Rosen és Guilden hatalmas tálcán hozzák a reggelit, söröket, kávékat, édességet. Nagyon ki akarnak tűnni, nyájasak, készségesek.

POLONIUS *(jön, titkos boldogságtól ragyog)* Óriási hírem van, uram... Óriási!

CLAUDIUS Ne mondd... *(matat a tálcán)* És a mustár?! - Képtelenség kivárni a mustárt!

POLONIUS *(Rosennak)* Rohanj gyorsan!

Guilden elrohan, Rosen felveszi a tálcáról a mustárt, mutatja, de Claudius nem figyel. Ideges.

CLAUDIUS Két hónap alatt nem bírtátok megtanulni, hogy a vékony, köményes kolbászkához édes mustár kell! És vele egyszerre, amíg forró! Mért nem lehet ezt megérteni?

POLONIUS Ha megengedi, uram... óriási hírem van!

CLAUDIUS Írt már a fiad? *(Töri a tojást)*

POLONIUS Nem uram! Isten tudja, mi lehet! Már futárt is küldtem utána, de válasz semmi!

CLAUDIUS Tessék! Még ez is! Gyűlölöm a lány tojást! A képetekre kenjem?

POLONIUS A tyúkok, uram! A húruk is szinte szétmállik a levesben... *(Guilden érkezik rohanva)* Na, végre a mustár! Szabad egy pöttyentést a kolbászra? *(Ráken egy picit)*

CLAUDIUS *(Gertrudnak)* Egyél egy falatot!

GERTRUD Nem kell...

CLAUDIUS Attól nem lesz boldogabb, hogy te sem eszel! *(Eltolja magától a tálcát)* Tiszta siralomház!

POLONIUS *(lábujjhegyen)* Szerintem... ha szólhatok, uram... én rájöttem, honnan fúj a szél!

CLAUDIUS Honnan?

POLONIUS Csak félve, úgy szőrmentén jegyzem meg... hogy szerintem a Herceg rosszkedvének oka... mégiscsak a lányom!

CLAUDIUS Jaj, ne! Most már a reggelinél is!

POLONIUS Nem látszik rajta, amilyen kis alamuszi! De ahogy mondják, vékony kígyó harap nagyot... *(Mindenkinek hallgat, csend)* Ha nem szól rám, uram, én folytatom ezt a kis gondolatmenetet! Szóval a lányom, ugye? Az is kész bolond már! Mint a macska, amikor tüzel! Tegnap már rá kellett zárjam az ajtót... mert folyton a sír körül lófrált. És ugye, nehogy teherbe essék itt a végén... az nem lenne politikus dolog!

CLAUDIUS Ki tudja? Balkézről való gyerek... Láttunk már ilyent!

GERTRUD Jaj, hagyd már békén! *(Poloniushoz)* Miből gondolod, hogy éppen a lányod miatt?

POLONIUS *(boldogan)* Tudtam, hogy rákérdez, felség! Hiába, egy anya! Ezt nézze meg, királynő! *(Egyenként húzigálja elő kabátjából a leveleket, mint egy bűvész)* Ezek ketten titokban végig leveleztek, kérem! Hét éven át! Nézze, micsoda paksaméta... Komoly, nem?

GERTRUD *(meglepve)* Ezt a fiam írta neki?

POLONIUS Mind egy szálig! No, ezt hallgassa meg! *(Elővesz egy levelet)* “Ó, Ophelia! Nélküled olyan egyedül vagyok, mint a bolondok, fájdalmam párnás ketrecébe zárva.” Helyben vagyunk, nem?

GERTRUD Ezt mikor írta?

POLONIUS Most! Frissiben... A hazautazás előtt! Tessék, nézze! “Kedden érkezem” Ez, kérem, a legutolsó levél! És a többi még cifrább, garantálom... Tessék, olvassák! Szépen beszámoltam, egytől-egyig! Sőt alá is húzgáltam, hogy hasznosabb legyen! Ez itt egy másik ember, kérem!

Gertrud kíváncsian nézi, forgatja a leveleket, Claudius is közelebb jön, belekotor a csomagba.

CLAUDIUS (*felnevet*) Ezt hallgassátok meg! “Édes O! Ébredéskor ég az arcom, ha rólad álmodok! Gondolataim néma disznók násza.” (*Nagyon élvezi*) Értem, hogy disznók, de miért némák!

GERTRUD (*az utolsó levelet nézi*) Ez gyönyörű! “Várj rám a parton, és én elkapom ajkad fűrjét, és szétszaggatom, mint vándorsólyom a meleg madarat... Várj rám a parton! Egyedül!”

POLONIUS Ugye, mondtam én! És van még cifrább is! Hogy felforr az ember vére! (*Claudiusnak*) Olyan szerelmes ez... olyan boldogtalan, kérem, hogy... hogy... már szinte búskomor tőle...

GERTRUD Ugyan! Ezek csak afféle kamaszos túlzások... Szerelmes a szerelembe, semmi több!

POLONIUS (*megsértődik*) Hogy mondhat ilyent! Itt van, fehéren-feketén, hogy meg van örülve a lányom után! Tessék! “Anyám és te, ti vagytok nekem Dánia, nőnemű ország! Meleg, puha öböl, mint a váll, a mell, a has, az öl...” Ez azért már több, mint kamasz, nem?!... Nézze, királynő: “Anyám és te”... ugye? Vagy itt egy másik...

GERTRUD Jól van már! Hagyjuk abba! Elég volt!

CLAUDIUS (*belevág*) Isteni! Ezt hallgassátok meg! “Harminc éves vagyok, és annyit sem élveztem, mint egy lázas kandúr egy nyári éjszakán” Imádom ezt a kölyköt! “Lázás kandúr, meg a néma disznó!” Ez az én fiam!

GERTRUD Elég! Add már ide! Claude!

Próbálja kiszedni Claudius kezéből a leveleket – birkóznak, dulakodnak, végül az egész paksaméta szétszóródik körülöttük a földön. Polonius négykézláb mászkálva keres, idéz, hadonász.

POLONIUS Látja, Felség, mondtam én! Szerelem ez, kérem! Hús, vér szerelem, a legőrültebb fajtából!

GERTRUD Claude! Add ide! Az összeset! Mind! A másik kezedből is!

POLONIUS Nézze! Ez itt jó zaftos! Hol a másik oldal? *(Keresgél)*

GERTRUD Elég! Hagyjátok már abba! Mint a gyerekek!

Nevetve dulakodnak, birkóznak, kergetőznek a földön

8. SE HÁZÁT, SE MEZEJÉT

Belép a Herceg. Iszonyú erővel uralkodik magán. Lehajol, szaglászva járkál a trón körül, mintha keresne valamit. Utána érkezik Ophelia. Sápadtan, csapzottan, remegve.

A HERCEG Bocsánat, anyám, kinyitná az ablakot?

POLONIUS *(Ophéliához, suttogva)* Mi az?! Mi történt?... Kislányom...

OPHELIA Úgy félek... valami baj érte!

CLAUDIUS Baj?! Miféle baj?

A HERCEG Iszonyatos bűz van itt! Mintha dög lenne valahol? *(Lehajol, benéz az asztal alá)* Nézze meg, bátyám, nincs a trón alatt.

CLAUDIUS Miféle dög?

A HERCEG Tudomiséén... apám macskája... Roppant hűséges állat volt! Lehet, hogy apám után halt... Hány ilyen esetet hallottunk már!

CLAUDIUS Miféle új hóbot ez?

GERTRUD Hagyd békén! Nem látod, hogy csak ingerel... Menjünk innen!

A HERCEG Már is asztalt bont, anyám? Pedig, de jól mulathatnánk! *(Felvesz egy levelet a földről)*

OPHELIA Úgy vették el... Esküszöm! Nem tudtam róla... *(Próbálja összeszedni, eltüntetni őket)*

A HERCEG *(ráordít)* Menj haza! Mit árulod itt magad az emberek között?!
Menj a mézárszékbe, a friss dögök közé!

GERTRUD Elég, fiam! Attól, hogy a leveleidet... attól még nem kell így megvadulni!

A HERCEG Sajnálom, anyám! Nem vagyok ura önmagamnak! A gyász elvette jobbik eszem, és maradt a másik, a gonoszabbik De hát két ember vagyunk mindannyian: anyák és szeretők, öcsök és férjek, hogy messzire ne menjek! Egyszer így viselkedünk, egyszer meg úgy! Ugye, bátyám?

CLAUDIUS Egyetértek! Egy darabig hallgatjuk, aztán tovább nem!

A HERCEG Miért, aztán mi lesz?

CLAUDIUS Semmi. Elmegyek lefeküdni...

A HERCEG Apám ágyába, gondolom!

Gertrud sírva fakad.

A HERCEG *(Gertrudhoz)* Bocsánat, asszonyom! Folyton elragadtatom magam. Ugyan miért lenne bűn egy szépasszonyt szeretni? Egy anyát, egy özvegyet... Nézzék a kezét: még meleg... még őrzi apám testének melegét! Tegnap egy haldokló homlokát törölte... Ma már kis zsíros kolbászkákat dugdos a friss király torkába... és közben kéjesen visong!

Claudius tehetetlenül, némán a földre löki a Herceget.

GERTRUD Nem szégyelled magad!? *(erőtlenül belekarol Claudiusba)*
Gyere, hagyjuk itt! Majd kijózanodik!

CLAUDIUS Azt melegen ajánlom! *(elindulnak kifelé)*

A HERCEG Mert ha nem! Akkor, mi lesz? Kidobsz az apám házából? Vagy agyonveretsz?... Csak senki meg ne lássa, ugye?!

CLAUDIUS *(visszafordul)* Mit mondtál?

GERTRUD Gyere már! Látod, hogy nincs magánál! *(Húzza, rángatja Claudiust)*

CLAUDIUS Eressz el! *(A Hercegnek)* Halljam! Mit mondtál? Mondd még egyszer! *(letérdel hozzá, kezébe veszi az arcát)* Mondjad!

A HERCEG *(kitépi magát Claude keze közül, gyűlölettel)* Mi van, bátyám? Ideges vagy? És a jókedved? Kedélyed, Claude? **“Fújja a szél az én dalom”** *(Tapsol, vadul veri a ritmust)* Egyél, igyál, mulass! És ti is, anyám, Öreg, viduljatok vele! Gyerünk! Táncoljatok haldoklók, holnapi hullák! Mulassatok és táncoljatok, apa a lányával, anya a férje öccsével, kutya a macskával, kés a báránnyal! Vérezetek és viduljatok...*(Felkap az asztalról egy üveg szeszt, lelocsolja a lapokat, meggyújtja)* “se a házat, se a mezejét... sem feleségét... sem ágyát, sem javait...” *(Megáll, lihegve nézi őket)* Remélem jól szórakozott, bátyám? Szép álmokat, ringasson el anyám, ha tud! *(Kirohan)*

POLONIUS Hiába, dán vér, német nevelés...

CLAUDIUS Ó, hallgass már! *(Gertrudnak)* Vajon mi dúlta fel így... hiszen tegnap még...

Gertrud szó nélkül kimegy a Herceg után

POLONIUS Ha gondolod, uram... *(El Gertrud után)*

9. HALVÉR

OPHELIA Ezek az átkozott levelek! *(Riadtan nézi a lángoló papírokat)*
Kéne egy kis víz... Bele fog kapni a többibe is! *(Felkapja a szeszes kancsót, rálocsolja a tűzre. Sikítva ugrik félre a felcsapó láng útjából)*
Jézusom, szinte meggyúltam én is!

CLAUDIUS *(nézi a lányt)* Önts még rá! Locsold meg! És sikolts is... mint egy kis selyemmajom!

OPHELIA Felség... nem akartam...

CLAUDIUS *(közeledik hozzá, fölé hajol)* De ott maradtam volna éjjel a kikötőben, hogy lássam, amikor élvezel, amikor dobálsz magad, akkor is ilyen halvérű vagy, ilyen kis fonnyadt hegyi margaréta...

OPHELIA Jézusom! Miket beszél! És hogy néz! Engedjen el!

Menekülne, de Claudius elkapja, lefogja.

CLAUDIUS Na, ki vele, kis lotyó! Mit mondott, amikor együtt voltatok... előtte, utána... közben... miket mondott?

OPHELIA *(mint egy riadt tyúk)* Eresszen el! Mit képzelsz?!... Mit tudom én... Nem tudom...

CLAUDIUS Ne visíts! *(Halkan)* Az apjáról nem beszélt?

OPHELIA Aki meghalt... Nem...

CLAUDIUS Egy szóval sem? Ha őszinte vagy, elengedlek!

OPHELIA Nem. Esküszöm, se szóval, se névvel, se utalással, se fejbillentéssel, semmivel... Elmehetek?

CLAUDIUS El. De ne gondold, hogy nem szeretlek... Épp ellenkezőleg!

OPHELIA *(visszafordul)* Akkor miért mondta, hogy halvérű vagyok?

CLAUDIUS Te?! Ugyan már! Aki ilyent mond, soha nem látott halat! – *(Ingerülten)* Na, menj már!

Ophelia elillan - Claudius nézi a csatateret, a szétszórt égett leveleket

Megtudta volna? Nem... nem hiszem! Nem tudja senki! Legfeljebb a gyanú... holmi sutyorgás a hátam mögött... “Se házat, se mezejét” Mi az ördög lelhetett? *(Kifakad)* Eh! Törődöm is én vele! Őrjöng, majd megnyugszik! *(Polonius be - összenéznek)* A fenébe! Minden kihült...

10. NORVÉGIA

Sötét, nyomorúságos fészker Norvégiában. Medveölő kutyák mélyen zengő ugatása, közel és távol. Laertes hullarészegen őrjöng norvég katonák kaján, kaffogó gyűrűjében. Odrún egy gesztussal rászabadítja és féken tartja övéit.

LAERTES Fából!?! Fából!?! A dán király követének fából!?! *(Eldobja a fa kupát, tányérokat)* Ezt az iszonyatos, döglé-ízű bort cserépből és fából! Te! *(Elkapja az egyik norvég gallérját)* Hozd ide a fogadóst, rángasd ide a lábánál fogva, és mondd meg neki ezen a ti “ódrungudrun” majomnyelveteken, hogy ha nem ad nekem rajnai bort üveg pohárban, én ide, a saját fogadója cégérére akasztom fel!

ODRÚN *(élvezi a helyzetet, katonája nem mer ellenkezni Laertessel)* Csak ez a bor van! Rossz a föld, rövid a nyár. Savanyú a bor. Majd megszokod...

LAERTES *(kést ragad Odrúnra)* Mit szokok meg? *(a norvégok leteperik)*

ODRÚN Nyttig om du nem! *(katonák elengedik)*

LAERTES *(sírósan)* Mit szokjak meg? Mit? A hányingert? Azt nem lehet megszokni... Hogy tudjátok ezt megenni, nem érzitek a szagát?!

ODRÚN Szeretjük...

LAERTES Akkor edd meg az enyémet is! Nesze! *(Hozzávágja az egyikhez a fekete kenyeret)* Hogy támadna fel a torkodban! Fogadok, hogy patkány! *(Bizonytalan léptekkel feláll.)* Ezek a rohadt kutyák is! Megőrülök...

ODRÚN Szedd össze magad, indulunk!

LAERTES Nem megyek! Egy tapodtat sem! Elegem van! Három hete jövünk... Fogadóról-fogadóra! *(A részegek hirtelen világosságával)* Hova viszel, te átok? Norvégia egy jó lóval kétnapi járás! Mi meg mióta bukdácsolunk sárban, hóban... Hol van a királyotok!?

ODRÚN A hegyekben... *(lefordítja a katonáknak, azok nagyon röhögnek)*

LAERTES *(örjöng)* Akkor szedd elő nekem! Itt vagyok: ifjabb Laertes, dán hadúr! – Kapd össze magad: megyünk és megkeressük a patkányt a hegyekben... Állj már fel, te tapló! *(Elindul, megszédül, elvágódik)*

ODRÚN Legalább a levelet fejezzük be!

LAERTES Hol van? Hova tetted?

ODRÚN *(előveszi a belső zsebéből)*

LAERTES Adj inni... Fából, szart! Csak adj! *(Nézi a levelet)* “Ófelsége, Claudius, dán királynak!” jól megadtuk a módját. Olvasd fel, mit írtam! *(Iszik)* Vagy hagyd a fenébe! Aláírtam már?

ODRÚN Igen... Csak a pecsét kell még...

LAERTES Nem! Ide a végére még írd oda... *(Nagyon felzaklatja a gondolat)* “Hogy a húgomat... a húgomat ne merjétek... egy ujjal se merjétek! Disznók!” Így írad... írd ki! Értsenek a szóból! Mert ha hazamegyek... írd oda, szó szerint: “ha még egyszer a húgomhoz közelít... agyonverem, még ha százszor királyfi is”. Írd már, ne bámulj, mert belefojtalak a tintába! Hol a toll? A bor is elfogyott... Hozz bort! Ne nézz így! Hozz már bort! És nyergelj! Azonnal indulunk! Bort ide! Hozz bort! *(Megtántorodik, elesik – Odrún megfogja alélt kezét, s a pecsétet rányomja a levélre.)*

ODRÚN Dam mweg tekhem grade!

Indulnak. A mélyhangú kutyák ugatása kíséri őket.

11. ÁLDOZAT

Kripta. Éles ellenfény, vad méhzúgás.

A HERCEG Hallgass meg, Horatio! Értsd meg... nem a bátorság hiányzik!... Nem félek! Dehogy félek én! Egy döfés... szinte semmiség... Itt van a kezemben... érzem!... Vér, vér, vér... vérrel álmodok, mint egy eszelős!

Alig hunyom le a szemem... vér, vér... Nem bírom tovább... meghalok, Horatio....

HORATIO (*durván, együttérzés nélkül*) Hát akkor halj meg! Mire vársz?! Láttad apádat, tudod a dolgod! Akkor mi a vérgőzös istenharagjára vársz!? Hogy én bosszuljam meg az apádat, helyetted! Felelj, mert szétverem az elkényeztetett képedet!

A HERCEG Hallgass meg... kérlek...

HORATIO Ne érj hozzám! Én nem foglak soha megérteni! Nem is akarlak! (*Indul - visszafordul*) Csak az arcát... a szemét ne felejtsd el soha... hogy forró a teste, mert nem hűti a vér... nincs nyál a szájában, könny a szemében... így fekszik rongyok közt az apád... e barbár ország néhai királya... és saját teste lázában fog elégni, önnön zsírjában, mint a szalonnabőr, kínok kínjával... (*Nem bírja tovább*) Te mocsos gyáva, te! Nem nézlek tovább, mert leköplek a végén! Hát én bosszuljam meg az apádat?! Helyetted? (*Kimegy*)

A HERCEG (*égő arccal ül a földön*) Igen... igazad van... (*Felveszi a kést*) Megteszem! Ha minden sejtem lázad ellene, akkor is! (*Nézi a pengét*) Most magamba, azután a bátyámba... Egyetlen dőféssel... Így! A fájdalomra esküszöm! (*Bal kezét leteszi a földre*) Életemre... apám forró testére... (*Jobb kezében reszket a kés, lassan emeli, fennebb, egyre fennebb, és mint egy imát, lázasan, behunyt szemmel mormolja*) ...apám kínja, apám teste, kínokjárta forró teste, apám vére, forró vére, könny nélküli égő szeme, apám vére, forró vére, apám kínja, szenvedése, láz nélküli forró teste, apám szeme, forró szeme, sűrű vére, forró teste, segítsetek!

Karja kifeszül, szinte magánkívül ordítja az imát. A félhomályból előlép Ophelia. Nesztelenül közeledik, mintha a huzat hozná. Lefogja, magához öleli a Herceg kezét.

OPHELIA A saját kezedbe!... istenem!... kést szűrni a saját drága kezedbe... Ne küldj el, ne taszíts el, kérlek! (*simogatja, csókolgatja*) Mi olyan egyformák vagyunk... Én is belehalnék, ha apát valaki bántaná! (*A Herceg kétségbeesetten megöleli, magához szorítja – szinte elbújik a nőben*) Én nem akarok semmit... csak ölelni, szorítani téged! Látod, a

titkodat is tudom, de soha, soha, senkinek! Csak hadd feküdjek itt veled, melletted... Édesem! Édesem! Szerelmem!

POLONIUS *(belép)* Van itt valaki? *(A pár szétrebben)* Ti vagytok? Ezer bocsánat! Maradjatok csak... *(próbálja visszaterelni lányát a Herceg karjaiba)* Nem zavarok tovább... Ezt is becsukom, hogy ne zavarjon más se! *(Sötét – ujjongó hangja kintről)* Micsoda fordulat! Istenem! Ez aztán a fordulat! *(Gyorsan el)*

12. GYÁSZEKÉD

Rosen és Guilden a trónteremben terít. Sötét, ünnepélyes asztal: három személyre. Gyertyák. Középen hatalmas krizantémkoszorú és széles fekete gyászszelyem. Lassan hömpölygő gyászzene, három színész talpig feketében, mikroportos vegyes kánon.

ROSEN *(a Komikusnak)* Fújjad csak, fújjad! Ne hagyd abba!

GUILDEN Mindjárt jönnek...

ROSEN Elegem van! Tiszta lakájmunka! Ne állj le, hallod!?

GERTRUD *(bejön)* Mi készül itt?

ROSEN Megemlékező gyászszék, kérem!

GERTRUD Micsoda?

GUILDEN Ófelsége kívánsága!

ROSEN Ma van bátyja halálának negyedéves évfordulója. Azt mondta, három személyre terítsünk, minthogy szűk körben tetszenek gyászolni.

GUILDEN A család.

GERTRUD Szűk körben... a család? *(A színészeknek)* Kicsit hagyják abba, kérem! *(Rosennek)* Szóval, mi ez az egész?

ROSEN *(a jegyzeteiből)* “Pontban egykor ebéd, ebéd alatt nincs felszolgálás, minthogy beszélgetni tetszik, utána együtt tetszenek elmenni a kriptába”

GUILDEN Hárman, a koszorúval. –

ROSEN Itt a menü is, ha tetszik, igen szolid, visszafogott: “tojásleves pirított zsemlekockával, főtt marha almamártással, víz.”

GUILDEN Nézze, se borospohár nincs az asztalon, se fűszerek, se édesség, semmi!

GERTRUD A fiam tudja ezt?

ROSEN A menüt? Nem hiszem...

GERTRUD Nem, ezt az egészet!?

ROSEN Nem tudom, kérem!

GERTRUD *(feszülten)* Ó, ez az ember! Miért nem bír már megnyugodni végre... *(leül)* Hárman, a család... De nehéz itt a levegő! *(Hirtelen döntéssel feláll és elindul kifelé)* Mondd meg a királynak, hogy nem érzem jól magam... fáj a fejem... a szobámban megtalál. *(Kimegy)*

GUILDEN Hát... Nem lesz egy hangulatos ebéd!

ROSEN Tisztára, mint nálunk otthon... fáj a fejem, nincs kedvem... *(A komikusnak)* A biztonság kedvéért, csapj a húrok közé!

CLAUDIUS *(bejön, döbbenten)* Mi ez a giccsparádé! Vegyeskórus és temetővirág, mint egy vidéki kántornak... Megőrültetek!?

ROSEN *(a füzetéből)* Azt tetszett, hogy “érzelmesen, szolidan...

GUILDEN Szívhez szólóan...”

CLAUDIUS Takarítsd el gyorsan! Beszélgetni akarok, nem zokogni! A királynő hol?

ROSEN Épp felséged előtt lépett ki... Nem érzi jól magát...

GUILDEN Fáj a feje.

CLAUDIUS *(ingerülten)* Igen!? Mondd meg neki, hogy az enyém is! Itt ülök magamban, és pokolian fáj a fejem! Menj, mondd meg! Siess!

ROSEN Bocsánat, uram! Nem szólnék, de állítólag sürgős... megjöttek a színészek is a városból...

CLAUDIUS Hol vannak?

ROSEN Hát... Ők azok.

CLAUDIUS Itasd le őket! Nincs szörnyűbb, mint a józan színész! És egyáltalán! Brrr! A hideg kiráz a józan emberektől!

ROSEN Esetleg én is igyak valamit?

CLAUDIUS *(ordít)* Ki szabadított rám, te átok! Tűnj már el! *(Rosen el)* Lassan engem is megőrjítenek! *(Leül a trónra)* Ni, hogy remeg a kezem! Az én márványkezem! Hogy remeg!

GERTRUD Hívattál?

CLAUDIUS Igen... Beszélni akarok... veled, meg a fiaddal, hármásban!

GERTRUD Miről? *(elfordul)*

CLAUDIUS Mondd, te nem érzed ezt a könnyszagot! *(Gertrud odamegy hozzá, megérinti az arcát, megcsókolja)* Hogy micsoda lucsok van itt! Mindenki hallgat! Te is úgy jársz-kelsz, mint árnyék a falon! Elég! Tudni akarom, hogy miért? Érted?! Tudni akarom... *(ölelik egymást)*

13. A POFON

POLONIUS *(lihegve bezúdul)* Na végre! Csakhogy, uram, csakhogy! Óriási hírem van! A királynő már sejti, ni hogy mosolyog... Szóval? Mondhatom?

CLAUDIUS Egyetlen kikötéssel! A lányodról ne halljak, kérlek!

POLONIUS Tessék?

CLAUDIUS Bármit meghallgatok, csak a lányodat ne kelljen!

POLONIUS *(kínban)* Hogy bármit... ugye? Csak azt ne!

CLAUDIUS Igen. Azt mondtad, hogy óriási híred van! Tessék! Ki vele!

POLONIUS Persze, hogyne... Mindjárt! Bocsánat, uram... megnyalhatom a számat, teljesen kiszáradt...

CLAUDIUS *(kezdi élvezni a helyzetet)* Nyald meg!

POLONIUS Így! Most már jó nedves... Szóval, ha mégis úgy adódna... hogy... esetleg...

CLAUDIUS Ne!

POLONIUS Egyre cifrább! Tessék! Már a víz is ömlik rólam! Egy szép napon a gyomrunk is kilyukad! *(Nagy levegővel)* Én belevágok: lesz, ami lesz, uram! Szóval az imént a királyi kriptában a Herceg... *(Megáll)*

CLAUDIUS Igen...

POLONIUS De hát a lényeg az, mégiscsak... *(Szinte letérdel)* Könyörgök, hadd beszéljek szabadon! Két mondat az egész...

CLAUDIUS Csak nőnemű személy ne szerepeljen benne!

POLONIUS Meg akar őrjíteni, uram!? Kérem, királynő, szóljon maga is! Hiszen a saját szememmel láttam, hogy a Herceg és egy másik...ööö... fiatal lény... hadd mondjam ki a nevét...

CLAUDIUS Ha a lányod, akkor én itt helyben kiugrom az ablakon!

POLONIUS *(az infarktus határán)* Nem uram! Dehogy!... Szóval a Herceg és a... és nem nehéz kitalálni... hogy ki... na, királynő! Tessék... Ki még!?

CLAUDIUS *(Gertrudnak)* Egy szót se!

POLONIUS *(már reszket, feje gutaütéstől vöröslik. Egyetlen hatalmas, tragikomikus erőlködés az egész ember)* Felség! *(Feláll, leül)* Ne sértődjön meg... de én megmondom! A szemébe mondom... Ha felakaszt is! De meg én... *(Remeg, nagy levegőt vesz, kifújja, újra, már szinte ordít)* Hogy én... én már alig bírom megállni, hogy... Hogy! *(Nagy levegő, több nekifutás)* Szóval, hogy most... Itt a királynő előtt... egyszer és mindenkorra, visszavonhatatlanul! De nagy tisztelettel... Szóval, alig bírom megállni, hogy... egy istentelen, egész tenyeres, hatalmas pofont le ne kenjek Önnek! *(Ordít, nyög, fújtat. Piskótakeze ott reszket, táncol a Király egyre kajánabb képe előtt)* Hát nem látja?! Nem veszi észre, hogy a királyi Herceg minden szava, gesztusa, gondolata... a LÁNYOMRÓL, érti?! - csakis az én KIS-LÁ-NYOM-RÓL szól... *(Összecsuklik, mint egy pálcás-báb)* Kimondtam! Tessék! Csináljon velem, amit akar! Négyeltessen fel! Bánom is én! Előbb - utóbb úgylis felnégyelődöm köztetek...

Claudiusból kirobban a nevetés - az az egészséges, csúfondáros, egész testet betöltő röhögés, alig bír megszólalni

CLAUDIUS Öregem! Drága pojácám! Ez isteni! “Úgylis felnégyelődöm köztetek!” Hát bolond vagyok én! *(Fellöki a gyászasztalt)* Tojásleves krutonnal! De nagy állat vagyok! Hé, zenét! Zenét ide! Mulatni akarok! Zenét! Ébresztő, Dánia! Táncolni, mulatni akarok!

Megjelenik a Herceg kezében a késsel a zene lassan szétesik, Polonius lemenekül az asztalról, Gertrud a fia útjába áll, csend, Claudius a színészekhez

Zenét ide, zenét! *(Énekelni kezdenek)*

14. CLAUDIUS CSÓKJA

CLAUDIUS Gyere, Gertrud! Királynőm, gyönyörűségem! Táncolni akarok, mulatni, disznóságokat suttogni nőm fülébe, ha százszor anya is! *(megöleli, táncolnak)* Tánc! Egy-kettő! Forgás! Pörgés,

A HERCEG *(elveszi Claudiuától Gertrudot, a zene leáll)* Mi ez a zaj, bátyám? Apám halála óta miért kell ennyire mulatnunk!

CLAUDIUS Mert megkeseredett az élet, öcsém!

A HERCEG És ha veled ordítunk, akkor édesebb?

CLAUDIUS *(őszintén)* Hiába hajszolysz, fiú, én nem vívok veled! Íme, kimondom nyíltan, mindenki előtt: *(egy pillanatig megáll – mondja, ne mondja)* ... ki akartam lesni a titkodat, nyomoztam, szaglásztam utánad... tudni akartam... de már nem érdekel! Számomra mától kezdve újra te vagy a legdrágább rokonom és öcsém!

A HERCEG Én nem szeretnék ilyen veszélyes rokont magamnak...

CLAUDIUS Megint kezded? Nem látod, hogy fáraszt ez a fölény?! Ha még egy elmésséget mondasz, istenemre, elkaplak, és szájon csókollak! *(Elindul a Herceg felé)*

A HERCEG Ne merészd! Claude!

CLAUDIUS *(Gertrudnak)* Imádom a fiad! Van benne valami nőies! Tiszta Lukrécia! Hogy védi szája szüzességét! *(Hirtelen mozdulattal félreüti a kést, és szájon csókolja a Herceget.)* Viccnek tűnt, de őszinte volt! *(Taps, Polonius nevet, Claudius leinti)* Szeretlek, te sápadt virág! Szerelmem fia! Tiszta szívemből szeretlek...

HERCEG Pojácá... Szánalmas majom...

CLAUDIUS *(még mindig szorosan fogja a kezét)* Várd meg a végét!
Hölgyeim és Uraim! Itt ez a gyűrű, a benne lévő ékkő kisebb vagyont ér... Azé lesz, aki e nyári farsang ünnepén az én búskomor öcsémet megnevevetti.

NAGY CSEND

Hát nincs senki, aki egy egészséges tréfát el tudna sütni?! *(A némán kushadó Öreg Színészhez)* Öreg, te már jó ideje koptatod a deszkát, nincs egy dalod, versikéd, amitől elmosolyodnék?

KOMIKUS Ő beteg, Felség! *(A Tragikára mutat)* A Grete férje... csak kegyeletből hurcoljuk magunkkal!

De az Öreg közben már felállt, lassan meghajol a Király felé. Majd odafordul a Herceghez. Szélütött arca, félig lefittyedt ajka nehezen formálja a szavakat. Mégis a Herceg már az első szónál felkapja a fejét, mert az Öreg épp úgy ejti a hangokat, szuszogva, hörögve, mint a Korpusz

ÖREG SZÍNÉSZ ***Óda az öregkori szerelemhez”***
Hangom remeg, bőröm hámlik
Úzöm a nőt, mindhalálíg!

A Herceg feláll, döbbenten nézi az Öreget

CLAUDIUS *(nevetve)* Ez az! Lám, fiunknak is épp ez tetszik.
Örvendeztessük meg, uraim! Öreg, add meg a hangot, és mi vele együtt, mind!

Felsorakoznak az Öreg mellé, és egyszerre, mint a szélütöttek kórusa kaffognak, dadognak a Herceg arcába.

Hangom remeg, bőröm hámlik
Úzöm a nőt, mindhalálíg!

A terem végében megjelenik Horatio – kezében a Korpusz ponyvája

CLAUDIUS Itt a másik gyászhuszár is! - Mi van, Horatio? Mi baj?

HORATIO Meghalt! Egy órával ezelőtt...

A Herceg összegörnyed a trónon, arcán némán folynak a könnyek

POLONIUS Mi történt? Ki halt meg?

HORATIO Az apám...

CLAUDIUS *(élesen, idegesen)* Kifelé! Ki innen mindenki! Nem halljátok?!
Tűnés!

És a tömeg az intézkedő Polonius nyomában kivonul kertbe. Csak a két barát, és Claudius marad a színen

17. TISZTA BESZÉD

CLAUDIUS *(a Hercegnek)* Én mindent megpróbáltam! Mindent! Vártam, tűrtem, nyeltem! Mindenben a kedvet lestem... De ilyen fokú gyűlölettel szemben tehetetlen vagyok! *(A Herceg fel sem néz – Horationak)* Bárki másnak kitekertem volna a nyakát, de nála csak tűrtem, nyeltem! Jó, a csók kicsit erős volt... de szívből jött! Át akartam törni a gyűlöletét! Én nem tudok udvarolni nőnek sem, hát még egy ilyen... *(Horationak)* Ne nézz már te is ilyen hidegen, az istenedet!

HORATIO Mit akar tőlem?

CLAUDIUS Tiszta beszédet, Horatio! Egyenes, tiszta beszédet! Fáradt vagyok már a csavaros agyatokhoz! *(őszintén, nyíltan)* Megkérhetlek, hogy most az egyszer légy egyenes hozzám?

HORATIO Igen...

CLAUDIUS Nézz a szemembe! *(Mefogja a kezét)* Nem akarom bántani! Isten látja a lelkemet, egy ujjal sem! Viszont... a türelmem vészesen fogyni kezdett... *(Kitör)* Nyomaszt, érted, halálosan nyomaszt! Már az élettől is elment a kedvem! - Egy szó, mint száz... arra gondoltam... mi lenne, ha visszaküldeném...

HORATIO (*döbbsenten*) Vissza? Hova?

CLAUDIUS A németekhez... tanulja tovább az egyetemet!

HORATIO Azt nem lehet...

CLAUDIUS Folytassa a tanulmányait, egyszer s mindenkorra!

HORATIO És ha nem akar menni?!

CLAUDIUS Segíts rábeszélni! Rád hallgat! Sőt, menj vele te is! Életetek végéig nem lesz gondotok... Esküszöm!

HORATIO De ha nem akar... ha semmiképpen nem akar?!

CLAUDIUS Akkor... akkor én... (*nézi a Herceget*) Miért? Tudsz jobbat?

HORATIO Talán... de akkor engedje meg, hogy én se legyek tekintettel...

CLAUDIUS (*türelmetlenül*) Tiszta beszédet kértem, nem!?

HORATIO De... szóval azt mondja, hogy meg akarja oldani ezt a... mert hogy nyomasztja, ugye? De miért csak erőszakkal próbálkozik... mindig csak az erőszak! Ha tényleg ki akar békülni... őszintén, tiszta szívből, ahogy mondja... akkor... Akkor jó szándéka jeléül, miért nem ajánlja fel neki a trónt?

CLAUDIUS A trónt?! Hogyhogy a trónt?

HORATIO (*támad*) Miért ne? Kora, tudása megvan hozzá... az országban rend van, a hadsereg erős...

CLAUDIUS (*hirtelen kijózanodik*) Állj meg! Állj csak meg! Ez az ő gondolata vagy a tiéd?

HORATIO Apja halála után övé a trón...

CLAUDIUS (*sebzett gúnnyal*) Furcsálljátok, hogy miért én ülök rajta, mi?

HORATIO Ha jól tudom... bölcs érzéssel nem is szenteltette még királlyá magát...

CLAUDIUS ...csak úgy a fejemre tettem, mint egy szalmakalapot...

HORATIO ...jelezve, hogy csupán ideiglenesen vállalta, míg a valódi örökös...

CLAUDIUS *(belevág)* Hú, de aljas szócsavaró vagy te, hallod!

HORATIO Tiszta beszédet kért, nem! Azt mondta, hogy tisztán, egyenesen!

CLAUDIUS Azt mondtam... Igen! Azt mondtam... *(Le-fel járkal. Feje vörös. Mint a vulkán, kitörés előtt)* De arra nem gondoltál... vagy nem gondoltatok - hogy ez a mocskos dán társaság... akiket naponta meg kell hágni királyilag, hány napig fogja elviselni az ő hochdeutsch lelkét, finom wittenbergi “intellektusát”?! Két nap alatt szétszedik, mint a csirkét! Érted? Ő nem ide való, ezek közé, hanem oda, ahol a disznót is Senecának hívják! *(Ordít, Herceg feláll, elindul kifelé – apja halála foglalkoztatja, Claudius szavai el se jutnak a tudatáig)* Mert alkalmatlan! Érted!? Alkalmatlan az életre, trónra, szerelemre, mindenre! Alkalmatlan! *(Elhallgat, majd hirtelen váltással)* De tudod, mit? Kell neki a trón!? Itt van! Nesze, fogd meg és vigyed! Tessék! Ne bámulj! Vidd oda neki, koronázd meg, szenteld fel, fújd fel! Nesztek! Uralkodjatok!

Győztes pojácasággal kirángatja, valósággal kitépi a trónt a helyéből és Horatio hátára rakja. Az ide-oda tántorog az öles szék súlya alatt. Claudius elégedetten nézi

Nehéz, mi? Na, tedd szépen a helyére, aztán elmehetsz. *(Kimegy)*

HORATIO *(ég az arca a szégyentől)* Előbb-utóbb úgyis elkaplak, ne félj!

Visszateszi a helyére a trónt, sötét

MÁSODIK FELVONÁS

1. PIÉTA

A Herceg apja meztelen korpuzát mossa. Halk kántálással maga-költötte siratót dúdol, szelíden, szinte bánat nélkül, mint a gyászba belefáradt asszonyok. Mellette a sírásó – bádog-koporsóval.

A HERCEG Szemed lezárva, más zárta le...
 Én már soha nem vagyok veled...
 Az utolsó víz... az utolsó kenet,
 Se pap, se gyász, se siratás.
 Az egyetlen szertartás, hogy fiad mos meg...
 Karod oly vékony, mint a fenyőfaág...
 Szinte átkarol, mikor felemelem!
 Olyan jó nézni a nyugalmadat...
 Arcod idegen... hiszen a fájdalom roncsol,
 nem is a te arcod, meg se ismernénk...

ÖREG SÍRÁSÓ Sietnünk kéne, uram! Mindjárt besötétedik!

A HERCEG Várjuk meg a sötétet. Semmi feltűnést nem szeretnék.

ÖREG SÍRÁSÓ És mért gondolja, hogy két ember egy koporsóval éjnek évadján kicsit sem feltűnő?

A HERCEG Igazad van. *(Elfordul)* Zárd le és vigyük.

Sírásó négy csavarral lezárja az egyszerű koporsót

ÖREG SÍRÁSÓ Na, fogjuk meg, királyfi?

A HERCEG Honnan veszed, hogy én királyfi vagyok?

ÖREG SÍRÁSÓ A sírásás súgja és a józan ész...

A HERCEG Miféle sírásás?

ÖREG SÍRÁSÓ Hát az... hogy én ástam ki a sírt, amibe most kegyed édesapját temetjük

A HERCEG Állj csak meg! Honnan veszed, hogy az apám?

ÖREG SÍRÁSÓ A sírásás súgja és a józan ész!

A HERCEG Na, hagyd ezt! Apámat rég eltemették... A bolond is tudja! Ott nyugszik a királyi kriptában!

ÖREG SÍRÁSÓ Igen? És akkor miért üres az a sír amit éppen aznap ástam ki a sógoromnak?! - Látja, eddig tartott a sírásás! És most jön a józan ész, mert: van két sír, van két halott! No, de ha Horatio úr "édesapját" egy ismeretlen fiatalember sírva mossa, az én néhai sógorom sírja pedig azóta is üres - akkor ki fekszik most a királyi kriptában, hol a király holtteste és vajon tényleg olyan hibbant-e a fia, ahogy beszélnek?

A HERCEG Ezt elmondanád a törvény előtt is?

ÖREG SÍRÁSÓ Én sem hibbantam meg, kérem! Na, kezdjük el, mert vésszesen alkonyodik!

A HERCEG Az apám iránti szeretetből sem tanúskodnál?

ÖREG SÍRÁSÓ Őszintén? Én felséged édesapját csak a mostani királyhoz képest szeretem, a maga idejében - ahogy nálunk mondják - féláron is eltemettem volna. (*A Herceg elfordul*) Bocsásson meg!

2. FAGY

Norvég medveölő kutyák mélyen zengő csaholása. Közel és távol. Laertes egy gunyhóban elfagyott lábfejét masszírozza. Szinte sír

LAERTES És ez így marad?! Mindörökre! Ó, Isten! Sántítani fogok! Én, Laertes - a táncos, a férfi mostantól sántán bicegek?

ODRÚN Nem akarlak áltatni, de fájni is fog! *(a norvégok felnevetnek, Odrún intésére elhallgatnak)* És ha nem kened, csak siratod, még el is üszkösödhet! Az elfagyott lábbal nem lehet játszani...

LAERTES Mi ez a bűdös! Bálnaizzadtság?

ODRÚN Ha rám hallgatsz, most lenne két ép lába! Minek jöttünk a hegyek közé?

LAERTES *(ordít)* Minek? Minek! Hol van a király?

ODRÚN A király? *(lefordítja a norvégoknak, együtt röhögnek)* Már két éve halott! Csak nem mondjuk. Minek? Olyan, mintha volna!

LAERTES *(döbbenet)* Micsoda?! Már két éve halott?! Te sunyi disznó, te!

Ököllet Odrún arcába vágna, de lefogják

ODRÚN Nyugodj meg! *(Visszafekteti az ágyba)*

LAERTES És a levelek, hogy személyesen találkoztam vele, a tárgyalásaink, az egyezségünk, hogy visszavonja a csapatait és az összes többi!? *(Odrún folyamatosan fordítja, röhögés)*

ODRÚN Írd továbbra is azt! Nem mindegy?

LAERTES *(szinte sír)* Ó, ha egyszer végre hazamehetnék!

ODRÚN Mondok én neked valamit! Bejártad az egész országot, láttál mindent, alaposan kiismertél bennünket. Nyomorult földönfutók

vagyunk! Ugyan mivel fenyegetnék mi a fényes dán armadát?! A lengyelek ugyanolyan nyomorultak, mint mi! Velük, nagy túlerő esetén elbírunk! Hadd keljünk át végre Dánián... Írd meg ezt a királynak, és kész, megszabadultál tőlünk! A húgod is vár... Látom a szemedet, hogy gyötör a honvágy! Na, hozzam az írószereket!?

Kutyák kietlen csaholása, sötét.

3. PRÓBA

Trónterem. Guilden aludni próbál. Rosen le-fel járkal és nagyon ingerült.

ROSEN Gondoltad volna, hogy egy szép napon ide jutunk!?

GUILDEN *(behunyt szemmel)* Hova?

ROSEN Hogy ennyire semmibe vegyenek! Már szinte fáj, annyira nem létezőnk...

GUILDEN Miért nem alszol inkább?

ROSEN Téged nem idegesít, hogy itt állsz, és nem létezel!

GUILDEN Létezem én... Már hogyan léteznék!

ROSEN Kinek?!... Senkinek! Se barátja, se ellensége nem vagyunk már senkinek!

Félig királynő-jelmezben, félig meztelenül berobog a Tragika, fuldoklik a dühtől

TRAGIKA Ez nem igaz! Hát mit képzelsz magáról? *(Fújtat, leül, felugrik)*
Nem, ez egyszerűen képtelenség! *(A példányra)* Megyek, és a pofájába vágom! Játssza el az édesanyjával! *(Visszamegy)*

GUILDEN Látod, másnak sem könnyű!

ROSEN Mi történhetett?

GUILDEN Ne üsd bele az orrod!

Megint érkezik a Tragika, nyomában üvöltve a Komikus.

KOMIKUS A hisztis mindenedet, Grete! Miért nem bírod visszafogni magad!

TRAGIKA Velem ezt nem lehet csinálni! Fát vághattok a hátamon, de hogy engem kiejtésből vizsgáztasson valaki, azt nem! Hogy egy ilyen alamuszi, halk szavú - a felét nem értem, amit mond - engem percenként leállítson, hogy így ejtsem, úgy ejtsem, "lebegve a nyelven" - hát pillangó vagyok én?! Meg hogy "leheljem a szót!" - Ha én itt lehelgetni kezdem a szavakat, egy árva kukkot sem fogtok hallani, de nem ám! Meg hogy ne gesztikuláljak a kezemmel, "ne fűrészeljem a levegőt"! Hát mit csináljak, álljak, mint egy pingvin?! *(Játssza is, mereven, mint egy pingvin jön-megy, leheli a szavakat lebegve a nyelven)*

KOMIKUS Elég! Azért fizetnek, hogy behúzd a farkad és kussolj! Bármit mond, te mosolyogsz: "Igen, Herceg úr, hogyne Herceg úr!" - Magadban meg azt gondolsz, amit akarsz! - Na, egy-kettő, szedd össze magad és indíts! Ne jöjtek még egyszer utánad!

Kimennek. Tragika ott felejtí a példányát. Guilden belelapoz

GUILDEN Nézz ide!

ROSEN *(olvassa)* Király, királynő... Ravatal! Hú, a mindenit... Helyben vagyunk!

TRAGIKA *(visszajön)* Bocsánat. Itt felejtettem a szöveget...

ROSEN Miféle darab ez?

TRAGIKA Szar! Se egy helyzet, se egy poén, csak kisírt arccal, nőiesen rohangálok fel s alá egy hulla körül...

GUILDEN Akkor miért éppen ezt játsszák?

TRAGIKA Na, jópofa alak maga! Mert a királyfi írta, anyuka szeme fénye - azt mondták, ki tudja milyen nagy koponya, száz éve tanul már a németeknél, aztán, tessék, egyik elcsábítja a másik nőjét, megmérgezi és vége! Se egy intrika, se egy karakter, mérget neki, felakad a szeme, és mi csókolózunk a ravatal előtt, mint két kiskamasz. *(Sírni kezd)* Negyvenéves koromban itt tartok: a férjemet, az Öreg Színészt megütötte a guta - azt is viszem a hátamon, mint egy keresztet, ez a vadállat *(A Komikus)* meg állandóan rám akar mászni, mondván ezt a kenyeret ő szerezte - Ez az alamuszi Herceg meg egész délelőtt ordít velem, hogy rendesen csókolózzak "Mohón, mintha nem kapnék levegőt!"... mondom neki, jöjjön már fel, legyen szíves és mutassa meg, hogyan csókoljam mohón és nőiesen ezt a bűzbarlangot! Erre meg az Öreg kezd ordítani velem, a férjem... *(Szélütötte modorban)* hogy "ne gúnyolódj a herceggel, te ringyó"... mint a pulyka úgy beszél, glu-glu-glu! - szavát se érteni...

Komikus jön, sötétben, némán

Mi van, Bólogató János? Te se bírod már?

KOMIKUS *(nagyon feszült)* Valami nem tiszta itt! - Nem tetszik ez nekem...

ROSEN Én se lennék nyugodt a maga helyében! Ez a darab is...

GUILDEN *(kárörömmel)* Halottas háznál, friss esküvő után... - furcsa téma, nem?

TRAGIKA *(döbenten)* Hát ez az... Éreztem én, hogy olyan ismerős!

KOMIKUS *(majd szétveti a düh)* Az istenit! Hónapokon át semmi... most végre bejön egy zsírosabb munka... és akkor tessék! - Hogy az ördög rogyassza rájuk az eget!

TRAGIKA Figyelj rám! Nem lesz semmi baj... elmondjuk a szöveget, szóról szóra... ahogy le van írva... - abból nem lehet baj... nem igaz?

Rosen igent, Guilden nemet int. Vigyorognak.

Claudius érkezik Gertruddal - mögötte Polonius, Ophelia, az udvar.

CLAUDIUS Bejöhetünk? - Hol lesz a játék? Hova ülünk? Merre nézzünk?

HORATIO Ide tessék... sorba, körbe, egymás mellé...

KOMIKUS (*Claudiushoz*) Uram.... Szabad egy szóra...

HORATIO (*nagyon ideges*) Ne mászkáljanak el folyton, kérem! Mindjárt kezdés van! És maguk itt... tolláskodnak! Na, egy-kettő, öltözzenek!

Mindenki elhelyezkedik, szól a zene. Nézőtéri láz, mocorgás. Sötét

4. SZÍNJÁTÉK

Csend. A Herceg kilép fénybe, arca nagyon sápadt, feszült.

A HERCEG Kétszázezer év múlva... minden befejezi a körforgását, minden élet meghal és kihuny. Nem marad más, csak a végtelen tér, sötéten, torzan, csillagok nélkül... és mi... akik most gyűlölve gyűlöljük egymást, halott közömbös anyagként fogunk keringeni... S ahol egykor gonoszt terelő szívünk dobogott, már csak holmi ritka pára, por és a végtelen hideg hallgat. Hogyne kapkodnánk hát két kézzel az élvezetek és gyönyörök után ebben a szűk szúpercegésben, ami élnünk adatott...

POLONIUS (*halkan*) Mit mond? Zokszó, percek és... mi még?

CLAUDIUS Szűk szúpercegés! Az élet...

POLONIUS Jaj, hogy rövid! Értem!

HORATIO Pszt!

A HERCEG (*kivárja*) A darab egy emberről szól, kinek amúgy is rövid életéből néhány évet egy asszony miatt lecsíptek. Az asszony, a Királynő, nem fiatal már, de tüzes - a gyilkos pedig nem más, mint ezen király öccse. Kezdődjék a darab a végén. Íme, a király teste, a ravatalán fekszik! –

A nézők mögött megjelenik a kripta mása, benne a felravatalozott Öreg Színésszel.

OPHELIA Jézus segíts! A Király! (*a nézők Claudius kivételével hátrálni kezdenek*)

A HERCEG Lássuk most a gyászmenetet... amikor "szerettei", mint egy vőlegényt... végső nyughelyére kísérik a felvirágozott halottat... Énekeljék velem együtt siratót, amellyel apámat, a Királyt kísérték... Énekeljenek!

A nézők akadozva, bátortalanul énekelni kezdenek. A katafalk két oldalán a megjelenik a Komikus-király és a Tragika-királynő vonulnak teli szájjal énekelve. A „kriptában” a Korpusz / Öreg színész félmeztelen teste.

POLONIUS (*A Hercegnek*) Nem szégyelli magát! Fényt! Gyújtsák meg a fényeket! Hé!

HORATIO Csend!

POLONIUS Micsoda gyalázat! Drága Királyunk síremlékét holmi ripacsériának díszletül!

CLAUDIUS Elég! Hallgass már! (*A Hercegnek*) Folytassuk!

A HERCEG (*előlép a ravatal mögül - alig bír megszólalni*) Furcsa darab ez... nem előre halad, hanem hátra, mint a rák. Itt kezdődik a ravatalnál, a halott lábainál... Most a Királynőt... és a gyászoló öcsöt figyeljék... (*Claudius és Gertrud háta mögött megjelenik a királyi párnak öltözött színészpár, a nézőtéren zavart csend, fészkelődés*) Tessék! Rajta! Színészek!

A két színész bizonytalanul áll a ravatal előtt, lassan, tétován megsimogatják egymást - ki-kinéznak a publikumra - majd egy kénytelen csók, egy suta ölelés jelzése

GERTRUD Én ezt nem nézem tovább! Menjünk innen...

A HERCEG (*Ráüvölt*) Üljj vissza! Nektek játsszunk, anyám! (*A színészeknek*)
 Öleld meg, Királynő! Tapadj rá, csókold, harapd, kívánd! (*Felrohan a színpadra*) Még! Még! Hevesebben! Ez semmi! Csókold meg rendesen, te ringyó! Még! MÉG!

Az Öreg Színész, a "hulla" lassan megmozdul, hörögni kezd a kockában

ÖREG SZÍNÉSZ Víz... Víz...-

Morbid és képtelenül torz az egész. Polonius felröhög a nézőtéren

POLONIUS Mindjárt elhányom magam... Ophelia, gyerünk innen!
 Engedjenek ki!

A HERCEG (*ráordít*) Csend! Üljön le! (*Visszalöki Poloniust a székbe, majd a közönséghez*) A Király kezét figyeljétek! A kéz, amely nemrég még bátyja szemét fogta le - most az özvegy izzadt mellét markolássza! (*Claudiusnak*) Tetszik, bátyám!? Tetszik!? Nézd ezt a testet! Ezt a fehér húst... embert öltek érte! - Tessék! Nézd!

És mint annak idején Claudius Opheliáról, lehasítja a Tragikáról a ruhát. Iszonyatos felfordulás tör ki, aki él: ordít, röhög, tapsol, hadonászik

TRAGIKA (*visítva félmeztelenül rohan körbe a ravatal körül*) Segítség!
 Megőrült! Segítség!

POLONIUS Mint az állatok! Micsoda szégyen!

GERTRUD (*Elindul kifelé, a Herceg elébe áll*)

A HERCEG Nem mersz szembenézni, mi? Rohansz, bujkálsz, menekülsz!

GERTRUD Nagyon kivetköztél magadból, fiam!

KOMIKUS Az ördögbe! Nyughass már! Ne vonyíts a fülembe, Grete!
 (*Berángatja a ravatal mögé a vadul rugdalózó nőt*)

CLAUDIUS (*ordít*) ELÉG! (*Mindenki elnémul, csend - csak a Tragika zokog a ravatal mögött*) - Nyugalom, hölgyeim és uraim, nyugalom! -

Amondó vagyok, nézzük végig az előadást... hiszen nem történt semmi... egy-két szerencsétlen párhuzam a mi életünkkel... - De ha minket nem sért, önöket se bántsa! *(A Színészekhez)* - Folytassák, kérem! Gyere, királynőm, ülj vissza mellém!

ÖREG SZÍNÉSZ *(a kriptában)* Víz... Víz...

TRAGIKA *(a ravatal mögött keservesen, csillapíthatatlanul zokog - érezni, hogy nála már betelt a mai pohár)* Így megalázni, kigúnyolni az embert...

CLAUDIUS *(A Hercegnek)* No! Mi lesz?

A HERCEG *(A Tragikának)* Szedje össze magát, kérem! Folytatjuk!

TRAGIKA *(zokogva kijön a ravatal mögül, még mindig félmeztelen, de nem érdeklő)* Mit folytassunk, mi? Hát mi értelme van ennek az ízléstelenségnek?! Egy ravatal előtt csókolózni, miközben a mérgezett hulla él... miféle hülyeség ez?!

ÖREG SZÍNÉSZ *(mint férj, bentről a „kriptából”)* Kapd össze magad, Grete! Kapd össze, mert kijövök és szétmázolom a képedet! *(Az indulattól még toppant is, a kripta meginog)*

TRAGIKA Te meg ne parancsolgass nekem! Hát mi vagyok én, a kapcarongyod!? Ez itt *(a Herceg)* ordítzik velem, hogy csókolózzak, mint egy nő, ez a szatír *(a Komikus)* meg ha csak teheti a nyelvét gyümészkei belém, én meg ezzel az öreg kóróval, mint egy Szűz Mária - hát ki bírja ezt ki! *(az Öregnek)* Mióta nem volt asszonyi örömem, mi?! Öt éve, hat éve, nyolc éve?! *(a Hercegnek)* Akkor mi a fenéből csókolózzak oly veszettül az élő hullád előtt...

ÖREG SZÍNÉSZ *(tombol bent a kriptában)* A szöveget mondd, Grete, mert széthasítalak!

TRAGIKA Te meg ne pattogj ott bent a tokban! Nézzünk oda, hányini jár belé a lélek, aztán még ő ordítzik! *(Bemászik az Öreghez, tépik egymást)* Mi van?! Attól vagy úgy oda, hogy végre közönséged van... Vén ripacs! Látták volna, hogy kigyúlt a próbán, valósággal lángra

lobbant, és csak mondta, mondta ezt a süket szöveget, mint egy isten... mint egy félisten, mert annyi esze van! A végén majd újra megüti a guta, szépen lebénul a másik felére is, moshatom, amíg élek a szaros gatyáit, mert nem zár neki rendesen... És akkor tessék, csókolózz Grete, táncolj Grete, dalolj Grete, légy nőies!

Itt már nagyon röhög mindenki, Polonius a térdét csapkodja, még Ophelia is vihorász a maga kis jólnevelt női humorával, Rosen visít, Guilden nyerít. Egyedül a Herceg és Horatio nézik némán, kétségbeesetten a röhögésorkánt.

CLAUDIUS Erre muszáj inni valamit! Művészurak, asszonyom szabad egy italra! Szünet, uraim! Szünet! Utána folytatjuk! *(Kiözönlik a nép, röhögve, kommentálva)* Ez isteni volt!

KOMIKUS *(elkapja a Tragikát)* Gyere, igyunk mi is egyet! Látod, mindig mondom neked, minek szenvedni?

TRAGIKA *(A ravatal felé)* Menjünk- legalább most jó helyen van! *(kimennek)*

5. NYÍLT KÁRTYÁK

A közönség elvonult. A Herceg a ravatal mellett ül, magába roskadva. Gertrud szótlánul nézi a fiát. Horatio a kezébe adja a Korpusz szavait tartalmazó füzetet .

HORATIO Egy haldokló szavai! Nem is oly régiek...

Gertrud belenéz - arca elsápad. Leejti a füzetet, szó nélkül elindul kifelé. Horatio utána szól

Nem mond semmit, asszonyom?

GERTRUD *(riadtan)* Ki vagy te, hogy ezt kérdezed...

HORATIO Én ápoltam a férjét... a halála után.

GERTRUD *(hazudik és tudja)* Férjem régóta halott.

HORATIO Tegnapelőtt temettük el.

GERTRUD Rég meghalt! Három hónapja. Nagyon rég.

HORATIO A ravatalon még élt. Én gondoztam. Iszonyú kínok közt halt meg... mert az a méreg, asszonyom...

GERTRUD Hazudsz! Én mosdottam, öltöztettem...

HORATIO Nem mosdatta senki, kerti rongyaiban volt...

Gertrud nem néz senkire, arca halottsápadt, egész teste remeg

GERTRUD Én... Egyedül én... Nem engedett senkit közel magához... az utolsó percig! Iszonyú volt!

HORATIO Senki! Nem gondozta senki... itt hörgött, nyöszörgött a virágaitok között!

A HERCEG *(nem bírja tovább – ellöki anyjától Horatiót)* Elég! Hagyd békén!

Gertrud belekapaszkodik a fiába, görcsösen szorítják egymást. Léptek kintről.

CLAUDIUS *(belép)* Itt vagy? *(Csend)* Vártalak...

GERTRUD Maradtam egy kicsit... *(indul kifele, elhalad a király mellett)*

CLAUDIUS Gertrud! Nézz rám!

GERTRUD *(kitér)* Ne maradjatok sokáig! Késő van! *(Kimegy)*

Claudius iszonyúan ideges, nem láttuk még ilyennek

A HERCEG Úgy tűnik, a királynő megértette az előadást...

CLAUDIUS Én is! Minden szavát!

A HERCEG Vagyis... akkor... igaz, hogy...

CLAUDIUS Igen! Megöltem! – És?! Miért nem mondd a szemembe?! Megöltem! - De mért kell ezt egy szélütötte bohóccal és két szánalmas ripaccsal előadni, hogy az oldalam is fáj a röhögéstől... Miért! *(Ordít)* Tessék! Megöltem!? És?

A HERCEG *(döbbenet)* És... és... és most mit akarsz?

CLAUDIUS Én?!

A HERCEG Te...

CLAUDIUS Hogy mit akarok?

A HERCEG Igen... olyan lázban vagy... hogy... úgy ordítasz itt... mintha... tudomiséén...

CLAUDIUS Ne dadogj össze-vissza! Mit szeretnél...

HORATIO *(közbevág)* Nem lehet ennyire cinikus, uram!

CLAUDIUS Meddig lábatlankodsz még itt, mi!? Azt akarod, hogy felfeszítselek a bátyám sírja fölé, te nyomorult!

Feldönti, és a lábánál fogva brutálisan kirángatja a teremből

HORATIO Segítség! Mire vársz, az istenedet! Segíts!

Claudius visszajön – hangja fojtott, rekedt, mintha valami marná, szorítaná a torkát.

CLAUDIUS Ide figyelj... Beszéljünk nyíltan! - Én nem fogom... sem megmagyarázni, sem... mentegetni... és soha, semmilyen formában... sem veled... sem az anyáddal megbeszélni... hogy miért tettem. *(Ordít)* Ez az én dolgom! Érted!?... Semmi közötök hozzá! - Viszont... ha úgy érzed... hogy nem bírod tovább nézni... hogy én élek... *(Itt már majdnem elsírja magát)* - míg apád... az én bátyám halott... Tessék! Itt vagyok... a kisujjamat sem fogom mozdítani! Esküszöm!

*A Herceg bénán, szinte ostobán áll nagybátyja előtt. Kezében a töre -
tehetetlenül nézi Claudius. Csend.*

Akkor elmehetek?... Végeztünk?

A HERCEG Nem... Állj meg... *(Belekapaszkodik - mozdulata görcs és
kétségbeesés - felkapja a földről a füzetet)* Látod ezt?! Apám szavai!
Minden... amit a halála után mondott! A mérgezés, a vérfertőzés, anyám
nyögése, az ácsok csattogása! Minden! Az egész vérvád! *(Ordít)* Rád
fogom sütni az egész világ előtt: Gyilkos! Aljas, alattomos gyilkos!
Gyilkos! Gyilkos!

Claudius rezzentelen arccal nézi

CLAUDIUS Nem vitatkozom. Próbáld meg! *(Kikiált)* Polonius!
(Hangosabban) Polonius! Ne játsszuk ezt!

POLONIUS Szólítottál, uram? Erre jártam... és mintha a nevemet...

CLAUDIUS Itt ez a füzet! Öcsénk adta! Az apja halála utáni szavak... Jól
hallottad! A halál utániak...

POLONIUS Hogyne, értem... Amit a halála után mondott...

CLUDIUS Tedd közzé őket! Hadd olvassák! Egy halott szavai!

A HERCEG *(odasúgja)* Gyilkos... Gyilkos... *(és végig, amíg Claudius
beszél – halkán, folyamatosan, suttogva beszúrja a szavai közé)*
Gyilkos... Gyilkos...

CLAUDIUS *(fenyegetően)* Mondtam már: tedd a dolgod, vagy szállj le
rólam! Megértetted!? Na, tűnj el! Hess, te böngöly! Hess!

A HERCEG *(kitér előle)* Gyilkos...

CLAUDIUS *(Poloniusnak)* Szóval nyomtassátok ki... És mivel drága öcsénk
kedélyállapota...

A HERCEG Gyilkos...

CLAUDIUS ...sajnos, nem javulni, de romlani látszik - kéretem az érseket!
Vasárnap délben királlyá szenteltetem magam.

POLONIUS (*indulattal*) Királlyá!... De hát ez... ez képtelenség, uram...

CLAUDIUS Miért? Délben koronázás! Előtte pedig dús, gazdag reggelit akarok! Nevezzük koronázási früstüknek!

POLONIUS (*dühösen*) De most... A gyászév derekán... Királlyá?!...
Fontolja meg...

A HERCEG Gyilkos...

CLAUDIUS Megfontoltam: gazdag, történelmi reggelit akarok! Kössön ezer szállal a múlthoz - ha már Claudius névvel dán vagyok. (*kimegy*)

Polonius a király után kiáltja

POLONIUS Ebből lázadás lesz, uram... én ismerem a dánokat... sunyi, alattomos fajta, mint a szél... Mit szólnak a Gentek, Gilfek, Gablerek, Guntramok, Gunthárok, Gudrunok, Gustafsonok... (*a Hercegnek dühtől remegve*) Te... te... te, nyomorult! (*kirohan*)

Az Öreg Színész megkocogtatja a kocka falát

ÖREG SZÍNÉSZ Álljon félre az útjából... higgyen nekem - Veszett vad... az ilyen... nagy bűnű ember... Álljon félre, fiam!

6. A HÁLÓSZOBÁBAN

Alkony. Gertrúd az ágyban maszkol. Arcán vastag, fehér krém, mint a szemfedél. Ophelia nézi.

OPHELIA Olyan különös, amióta magával vagyok, sokszor úgy gondolok rá, mint az anyja: “Hol van? Nem fázik? Evett-e rendesen?” Ilyesmi...

GERTRUD Ne beszéljünk róla!

OPHELIA Igen... értem... *(indul)* Jó éjszakát... királynő...

GERTRUD *(ijedten)* Maradj... Aludj itt velem...

OPHELIA Jó... nem bánom!

Boldogan kibújik a ruhájából, és bevackol az ágyba. Hallgatnak, csend – Ophelia felkönyökölve nézi a királynőt.

Olyan szép maga, amikor nem beszél. *(nevet)* De buta vagyok! Persze, máskor is szép, de néha úgy belefeledkezem magába, csak nézem és várom, hogy megszólaljon... hogy szóra nyissa az ajkát! Őt is így tudom nézni órákon át! Megfigyeltem, mind a kettőjüknek van itt egy kis ideg vagy mi?... Odatehetem a kezem? Ez itt... és amikor szólni készülnek, ez finoman lüktetni kezd - le, fel... *(Hirtelen elkomorul)*... mint gyerekkoromban - amikor kiteptük a kaszáspók lábát, az lüktetett így. “Kasza te, kasza te, ring a hóhér kötele” - ezt énekeltük, az meg szegény hosszan kaszált a kitepelt lábával... *(Sírva fakad)* A gyerekek olyan könnyen megoldanak ezt az egészet... nem tennének tönkre ennyi embert! Kitépnék a lábát, és “Király te, király te, ring a hóhér kötele!” - *(Kétségbeesetten zokog, belefúrja fejét a párnába)* - Úgy gyűlölöm! Úgy gyűlölöm! Legszívesebben belevágnám az ollót az arcába...

CLAUDIUS *(bejön)* Miért sír?

GERTRUD Hadd aludjon itt!

CLAUDIUS Ma is? Tegnap is... Meddig még?

GERTRUD Ma utoljára.

CLAUDIUS Ahogy akarsz... Legalább én is kiállok magam. *(Elindul kifelé, megáll, visszajön)* Gertrud! Leszünk mi még úgy, mint régen?

GERTRUD Hogy szeretlek-e?

CLAUDIUS Igen.

GERTRUD *(komolyan)* Ha nem, felkötném magam.

CLAUDIUS Mindig csak ilyeneket mondj! *(Keze lassan becsúszik a takaró alá)* Úgy megcsókolnálak... Pedig hideg vagy... Mindened hideg, ami kilátszik a takaró alól: a kezed, szemed, arcod. De itt bent, a sötétben forró minden... Úgy befeküdnék most melléd!

OPHELIA *(a Királynénak)* Szégyellje magát! *(Kimászik az ágyból, arca lángol. Felkapja a ruháit)* Nem maradok... Egy percre sem! Szégyellje magát! *(Kirohan)*

CLAUDIUS Elment a kislány...

GERTRUD Claude! Most nem akarok beszélni...

CLAUDIUS Tudod, hogy az ellenállás mindig felizgat!

Játékosan simogatni, vetkőztetni kezdi a nőt

GERTRUD Megölsz, ha most rajtam kedvedet töltöd!

CLAUDIUS *(elengedi)* Jó! Én várok... Jó éjszakát! *(Elindul kifelé, de szinte azonnal vissza is fordul. Keményen)* Gertrud! Ami fele most tartunk, az a semmi! Érted?! Maga a Semmi! - Ezt akarsz?!

GERTRUD *(szinte csak magának)* Nem tudok mást tenni...

CLAUDIUS Eh! Fogok én neked könyörögni! Ha meguntad egyedül... holnap délben koronáznak, a dómban megtalálsz! *(Kimegy)*

GERTRUD *(felül az ágyban, mint kislánykorában)* “Én istenem... jó istenem...”... *(megáll, leereszti a kezét)* Nem megy... Hiszen értem tette...

Sötét.

7. KÉT HALÁL

A Herceg az üres kriptá lábánál ül. Horatio bizonytalan, szemmel láthatóan részegen áll.

HORATIO Igen, részeg vagyok. DE!!! Fegyelmezett! Mint te! *(Megáll előtte mereven)* Jön, hogy összehányjam magam, a világ össze-vissza forog velem, de állok, mint a cövek, rezzenéstelen arccal, és mintha mi sem történt volna: “Nos, mi újság? Meglesz a koronázás, hercegem?”

A HERCEG Nem akarom megölni.

HORATIO Mi van? Mit mondasz?

A HERCEG Nem akarom megölni.

HORATIO *(tehetetlen dühében majd felrobban, iszonyú erővel belevágja kését a deszkába)* Ez az ember téged mindenedből kiforgatott.

A HERCEG Ne kezdjük megint előlről!

HORATIO ...elvette apádat, anyádat, országodat...

A HERCEG NEM! Értsd meg! Nem!

HORATIO Ne fogd le a kezem! Könyörgök! Hadd harapjak bele ebbe a baromba! *(A páncél roncsai közül előkapja a halotti tórt)* Hadd forgassam meg benne! A koronázás tiszteletére!

A HERCEG *(nagyon tisztán, határozottan)* Nem akarom megölni... Nem hiszek benne...

HORATIO Miben?

A HERCEG A halálban... hogy az akkora büntetés lenne...

Hallgatnak - hosszú csend. Csak két indulat, két lihegés. A Herceg felveszi a tőrt, kihúzza a tokból - nézi a pengét, kíváncsian, szinte vággyal

Ezzel kéne... de nem a bátyámba... nem! Soha ki nem mászna a halálom árnyéka alól... nézné anyámat, és én néznék vissza anyám szeméből... hol a fiam, Claude? Hol a fiam?

HORATIO *(kiveszi kezéből a tőrt)* Megörültél?!

A HERCEG Anyám soha nem felejtene el...

HORATIO *(megöleli)* Te teljesen megörültél! – Hát önként eltakarodnál az útjukból?

A Herceg nem felel – látszik, hogy gondolatban ugyanott, saját halála körül időz.

Ide figyelj! Mondok valamit... Most van a reggeli, ugye? “A koronázási früstük” *(A zsebéből kis tégelyt vesz elő)* Nézd ezt! Vízszikkasztó beléndek... apádat is valami ilyesmivel mérgezte...

A HERCEG Nem... nem akarom!

HORATIO Nem ölnék meg... csak majdnem... Hadd érezze, amit apád érzett...

A HERCEG Elég! Meddig hajszolsz még?

HORATIO Kérlek! Csak egy kicsit! Csak a halál szelét!

A HERCEG Ezzel apámon már úgysem segítünk...

HORATIO De segítünk magunkon! Az apád mellett átvirrasztott három hónapért... Kérlek... *(a választ meg sem várva, kapkodva öltözik)* Ezt a reggelit nem felejt el... *(Kirohan)*

A Herceg nézi a tört, simogatja hűvös pengéjét.

A HERCEG Szinte látom... Áll az oltárnál... haja csillog a szent olajtól... már fején a korona... a dóm tele népekkel, mindenki énekel, szól az orgona... és egyszer csak vad lökdösődés... ijedt arcok törnek át a tömegen... nyomukban terjed, dagad a hír... “Meghalt a Herceg”... “A Herceg halott”... “Ott fekszik egy hatalmas véres tóban... apja törével szúrta le magát!” – “Micsoda? Meghalt a Herceg?” - Meg - ordítják - egy levél volt a kezében: “Apámat megölte, anyámat elvette, és most bűne áldását élvezi.” - És csend... csend... a szívdobogást is hallani... minden szem a királyt nézi... - “Olyan sápadt vagy, Claude bátyám... mi fáj? Látod, félreálltam az utadból... légy boldog - hosszú, végeláthatatlan életet adjon neked az Ég!” *(Hallgatózik)* Milyen csend van... Biztosan odaért már... és ha odaér, megteszi, gondolkodás nélkül!... Egy mozdulat az egész, mi az?... Ő hányszor megtette apámmal! Ötvenszer, százszor? - Mi ez!? Valaki kiáltott! *(Odarohan az ablakhoz)* Istenem! Megtette! Kész!... *(Feltépi az ablakot, fülel)* Nem... Senki! Nyugalom! Nyugalom! *(Leül, befogja a fülét)* Egyszer úgymint vége lesz! Ki kell várni! Türelem! *(Feszülten ringatózik, mint egy kisgyerek)* Várni kell... Várni... Várni... Nyugalom! Ki kell várni! - *(Hirtelen felugrik)* Nem bírom tovább! *(Kirohan)*

8. A FRÜSTÜK

Trónterem. Érkezik Polonius, majd Ophelia és aztán Gertrud. Beállnak az asztal mögé. Nem néznek egymásra. Várják a királyt. Hangos nevetés. Rosen és Guilden a színészekkel együtt a vállukon hozzák a fekvő Claudius.

CLAUDIUS Pompás! Akkor hát lássunk hozzá, uraim! Várunk még valakit... Fiad?

GERTRUD Hívtad?

POLONIUS Én szóltam neki...

GERTRUD Biztos nem éhes.

CLAUDIUS Mindegy! A jó reggelihez nem kell rokonság! Vágjunk bele, uraim! Halok éhen!

ROSEN Felség! A római gásztronómia mezsgyéjén indultunk el, az úgynevezett konyha-latin mentén...

GUILDEN ...előbb az előételek, mártásos nyalánkságok ...

ROSEN ...majd a vadabb sülték és egyéb állati zsiger-költemények...

GUILDEN Nem feledkezzvén meg az ünnepelet Khö-laudius kedvencéről...

ROSEN *(ünnepélyesen)* Kis köményes kolbászkák, die Elsasser Würstchen!

Guilden behozza a két speck-villára szúrt kacér kolbászfüzért

CLAUDIUS Kiváló! A palástomat! Lássunk hozzá! Claudius kedvencét kérem!

Belép Horatio

CLAUDIUS Íme, az előőrs! Fiunk előszele! Terítéket a fekete barátoknak! - Kapóra jöttél, Horatio! A gyászév miatt csak így, szűk körben

koronázunk, és a te komoly arcod - ezt bókként mondom - bármely gyászasztalnak díszére válna.

Horatio felnevet

GUILDEN *(röhögve)* Ez aztán a bók, uram! A gyászasztal díszé!

CLAUDIUS Pszt! Csendben leszünk és eszünk.

ROSEN Ó, hogyné! Máris! A kis köményes kolbászkák...

GUILDEN És az édes mustár, uram! *(Odateszi mellé)*

CLAUDIUS *(megpaskolja az arcukat)* Jól van! Tanulékonyak! Íme, a kis köményes kunkorok, lakkozott fényes bőrrel! Ki parancsol? Királynőm? *(Gertrud lekapja a villa végéről a kolbászt és kidobja)* Polonius? - Édes Ophélió - kis kolbászka. A maga mérete! *(Mindenki hártja)*

HORATIO Én kérek. Sőt... ha ilyesmivel henegegni lehet, ezt mifelénk Jütlandon, az édes mustár hazájában sokkal rafináltabban csinálják. Szabad? *(Odamegy a fűszeres tálcához - körülnéz)*

CLAUDIUS Figyelik! Micsoda rejtett, népi erők!

GUILDEN Aki szereti az ízeket, szereti az embereket!

HORATIO Úgy látom, van itt minden hozzá. *(Kezébe veszi a keverőcsészét)* Nálunk, Jütland szigetén az édes mustárt nem juharsziruppal sűrítik, mint itt, mert az ragacsos, mint a melasz! Hanem a szélsőségek, az ösellentétek harmóniáját keresik benne - ezért a legvadabb angol mustárba - *(Mutatja)* - frissen pergetett hársfamézet, szerecsendiót, morzsolt babért és egy kis mentát csöppentenek. Fehér mazsolaborral pépessé keverik. És íme, ahogy mondják: édes, mint a jütlandi mustár! Ezt kóstolja meg Felség az elzászi köményes kisdísznókhoz!

CLAUDIUS *(beleszagol)* Hm. Még valami fanyar, gyantás-illatot is érzek... Ínycsiklandozó! No, lássuk! *(Kis sapkácskányit ken a kolbász ágaskodó végére. Lassan közelíti az ajkához.)*

(belép a Herceg)

GERTRUD Gyere ide mellém, fiam!

CLAUDIUS Pszt! Szertartás van! Ne zavarj! Síri csendet kérek... most, amikor elzász és jütland a dán király szájában frigyre lép! Hopp egy csepp nyál... kicsöppent! *(Szája felé kormányozza a kolbászt)* Na, gyere te kis dagadt vitorlás, mindjárt zátonyra futsz a nagy Claudius őrlőfogán! *(Hersegeve leharap a kolbászból egy darabot, hosszan, élvezettel rágja.)*

A Herceg és Horatio összenéznek

GUILDEN Ha kolbász lennék, csakis a te torkodban szeretnék eltűnni, uram!

CLAUDIUS Pszt! Most kicsit vastagabb pántlikát erre a fényes menyasszonyra. *(Megkeni a kolbász másik végét)* És egy kis aszparágusz-bóbitát. Gyere, Kolbász Kata bemutatlak a vőlegényednek... itt forog a számban, ni! Kéken erezett, kemény, érdes királyi szerszám! Mindjárt ráülsz, Kata! Előbb meglocsoljuk egy kis sörrel, hogy jobban csússzon! Így, és most kezdődik a lagzi! Zenét a számban zajló nászhoz! Énekelj, kicsim!

Ophelia halkán énekelni kezd támaszték nélküli físztuláján. "Fújja a szél az én dalom" Claudius élvezettel rágja a "lagzit"

Isteni ez a jütlandi kence, ujjam kolbászát is megsétáltatom benne. *(Ujjával megkavarja, lenyalja, összevetnek Horatioval)* Itt az alja felé csípős egy kicsit... Nem baj, nyomtassuk el egy kis kenyérrrel, sörrel!

Ophelia énekel, a Király rág, a Herceg és Horatio lélegzet-visszafojtva, a többiek hideg áhítattal nézik. A Király csak rág, rág. Telnek a percek. Messze túl minden színházi csenden. Egyszer csak halk, erőtlen hörgés, a Korpusz hangnemében - csontszáraz torokból kipréselt suttogás.

CLAUDIUS Vized! Vized...

GERTRUD Parancsolsz?

CLAUDIUS Vized!... Adjatok vized!

HORATIO *(közelről az arcába mered)* Vízet kérsz, uram!? Vízet?

Nyújtja neki a kancsót - Claudius mohón önti magába, magára

GERTRUD Mi történt? Az istenért! Mi ez?

CLAUDIUS Vízet! Még! Vízet!

POLONIUS Orvost! Gyorsan orvost! Rosszul lett a király! Segítség!

OPHELIA Mi baj? Mi történt?

GERTRUD Hányd ki! Hányd ki, édesem! Segítség! Itt hal meg a szemünk láttára! Orvost!

CLAUDIUS Vízet! Vízet!... Mindenem ég!

HORATIO Nesze, igyál! Claudius király! Kérsz még? Nesze! Még! Még!
(Ujjongva, nevetve hordja, dönti a kancsókat a Királyra)

GERTRUD *(Rosenéknak)* Segítség! Vigyük innen! Gyorsan a szobájába! *(Az asztalkendőbe csavarva vonszolják kifelé)* Óvatosan! Ne rángassák, könyörgök! *(a Király kezét fogja)* Drágaságom! Szerelemem! Nézz rám! Hol ég? Hol fáj!

Így vonszolják, menekítik kifelé - Claudius hörög, nyüszít, Gertrud jajgat, Ophelia zokog, Horatio pedig az asztal tetején táncol, és dönti magába a bort, sört, vizet - amit talál

HORATIO Ó, hogy ezt a napot megértem! *(a mozdulatlan Hercegnek)*
Láttad, az arcát? Az a rémület a szemében! Huss! A halál szele!

Megélte a kint, amit apád érzett!

Levágatják a fejemet, most már az sem érdekel! Hogy ujjong, táncol, tombol, dalol a lelkem! *(Szinte sír)* Ereszd rám a palástot, ne lássa az Isten, hogy sírok, kacagok az örömtől! Ó, de boldog vagyok! De boldog!

Magára rántja a koronázási palástot, iszik, őrzöng, táncol. Ophelia beszalad.

OPHELIA (*Herceghez*) Anyád! Szegény anyád... úgy kétségbe van esve!
Beszélni akar veled...

A HERCEG Beszélni... Akkor rohanok! Már is rohanok... Százszor rohanok,
ha egyszer hív!

OPHELIA Mi folyik itt?! Istenem! Mindenki megbolondult... (*Horationak*)
Én már semmit nem értek...

Horatio nézi a lányt. Odalép hozzá, megragadja, magához húzza.

Hé! Mi ez? Mit akarsz?!

HORATIO Mindent helyette?! - Akkor helyette ezt is! (*Mohón, vággyal megcsókolja*) Ennyi öröm jár nekem is! Hiába sikoltozol! (*Lefogja, berángatja a palást alá*)

Sötét

9. HŰSÉG

A Király betegszobája. Mint egy buddhista szentély. Az ágy körül kéklángú sziszegő szeszégőkön különböző méretű fazekakban víz fő. Kövéren dől a gőz. Claudius meztelenül fekszik az ágyban könnyed, nedves lenvászonba csavarva, Gertrud a vizes rongyokat cserélgeti rajta, amiket Guilden a jeges lavórba mártogat és kicsavar. Tocsog az ágy

GERTRUD (*finoman törli, simogatja az arcát*) Ne csukd be a szemed, édesem! Ne csukd be, hogy mindig lássalak!

ROSEN (*bekiált*) Mindjárt itt az orvos!

CLAUDIUS Nem kell orvos!

GERTRUD Csak éppen megnéz...

CLAUDIUS Nem kell orvos... Vízet adjatok! Vízet!

ROSEN (*beszalad*) Már itt is van!

CLAUDIUS Ha bejön, megölöm! Az orvos - halál! (*megpróbál felállni*)

GERTRUD Mit akarsz?

CLAUDIUS Ki kell mennem!

GERTRUD (*Guildennek*) Add a tálat! Ott az ágy alatt... Gyorsan!

CLAUDIUS (*kiveri a kezéből*) Nem kell ágytál! Mint egy vénembernek! A halálomon vagyok, de jól vagyok! (*Megpróbál felállni*) Add a kezed!

GERTRUD Ne még! Majd, ha jobban leszel!

CLAUDIUS Ennél jobban? Soha! Add már a kezed! - Ne sírj! Ne sajnálj! Gyűlölöm, ha sajnálnak! Gyűlölöm! (*elesik, Rosenék döbbenten nézik*) – Ne bámuljatok! Gertrud, takarítsd el ezeket!

GERTRUD (*örjöngve rájuk támad*) Takarodjatok! Ki innen... (*a földön fekvő Claudiushoz*) Látod! Gyenge vagy még! Maradj az ágyban!

CLAUDIUS Ne sírj, az istenedet! Élek, nem haltam meg! Kivonszolom én magam, ha véres térdem nyoma jelzi is az utat...

GERTRUD Nyugodj meg! Szépen vesszük a tálat... és nem nézek oda!

CLAUDIUS Gertrud! Ne gyilkolj azzal a tállal!

GERTRUD Jól van! Kimegyünk... Gyere, kapaszkodj belém! (*Átöleli, felemeli, vonszolja*)

Claudius hirtelen megáll

Mi van?

CLAUDIUS Bepisiltem... Istenem! Látod ezt?! *(Sírva fakad)* Ez iszonyú, Gertrud! Segíts kimenni! Ki akarok menni.

Esendő - és retteg. Tíz évet öregedett. Gertrud döbbenetn nézi – inkább részvéttel, mint szerelemmel.

Nem akarok ágyba vizelni. Fiatal vagyok... Szeress! Ne sajnálj! Szeress... *(Kivánszorog)*

Gertrud ül az ágyon – üres tekintettel, reménytelenül néz maga elé

POLONIUS *(bejön)* Hallom, elküldte az orvost... *(Gertrud nem felel)*
 Micsoda nap! Leülhetek egy kicsit, úgy megrokkantam! - és mondani is akarok valamit... - de nem bántom meg, ugye? - Néha amikor erre járok, ebben a szobában úgy rám telepszik valami nyugtalanság... mindig arra gondolok, hogy egyes szavak is kimúlnak, mint az emberek... például az a szó, hogy hűség - divatjamúlt, ósdi szó, mint a sült alma - szóval számomra a hűség szó - ne vegye rossz néven! - de az öreg Király halálával végképp kiürült. Öreg Király, mondom, aztán három évvel fiatalabb volt, isten nyugossa. Csak hát a korona öregít, ugye? - Egyre többet gondolok rá, és nem tudom hova tenni a halálát! Számomra vele egy személyes király halt meg, - aki olyan volt, mint én, akivel egy követ fújtam - egy kisember, nagyban... akinek fia van, mint ahogy nekem lányom - Ne haragudjon, hogy ezzel traktálom, de én nagyon szerettem a mi Király apánkat, isten nyugosztalja! *(Szeme bepárásodik)* És amikor a Herceg a dögöt kereste apja trónja alatt, emlékszik, a macskát! Az nekem úgy a szívembe nyilallt... mintha engem keresett volna! Hiszen az a hűséges dög... Király apánk trónja alatt... az én vagyok! És ezt nem a mai felfordulás mondatja velem, hanem az emlékezés, a régi szép dolgok emlékezete...

Kintről léptek - kopogás

A HERCEG Bejöhetek, anyám!

POLONIUS A Herceg! Még csak ez hiányzott! *(Hátrahúzódik)*

A Herceg belép

10. HÜBRISZ

A HERCEG Hivattál?

GERTRUD Beszélni akarok veled...

A HERCEG Ma nem vetkőzöl?

Durr, egy pofon! - Több nap hisztérikus feszültségéből

GERTRUD Te vérszomjas disznó! Meg akartad ölni?!

A HERCEG Ezt meg ne próbáld még egyszer...

GERTRUD Mert megmérgezel! Vagy agyonversz? Vagy leszúrsz!? Mi lesz!?

A HERCEG Csillapodj, anyám! Próbáljunk meg emberi módon...

Durr, még egy pofon.

GERTRUD Emberi módon?! Kiszeded a szemed, te gyalázatos! Nézd meg, hogy néz ki! Mit tettél vele! - Hát kinek képzeled te magad?! Mindenféle ócska pletykák nyomán, majdnem halálba küldöd a férjem, és akkor próbáljunk meg emberi módon! *(Üti, tépi, karmolja)*

A HERCEG *(hátrál előle, menekül körbe az ágy körül)* Ne hazudjunk egymás szemébe! Te is tudod, hogy...

GERTRUD Hát te mi vagy?! Te cinikus disznó, te! Nézd meg, hogy néz ki! - Ereszd el a kezemet! - Most boldog vagy? Elégedett vagy!? *(Üti, rúgja, ahol éri)*

A HERCEG *(próbálja kikerülni, lefogni)* Csillapodj, anyám! Hallod?! Állj meg!

GERTRUD Eressz el! Ne szoríts! Engedd el a kezemet! Meg akarsz fojtani, te istentelen!

Hisztérikusan zokog, miközben szabad kezével folyamatosan üti, csépel a fiát

A HERCEG Az ördögbe! Nyughass már! *(Felkapja az ágy mellett álló lavórt, és a jeges vizet anyjára zúdítja.)* Így! Most beszélgethetünk!

GERTRUD *(reszketve fekszik az ágyon)* Nincs mit mondanom...

A HERCEG Akkor miért hívtál?

GERTRUD Gyűlöllek... Ne légy boldog soha senkivel!

A HERCEG *(hihetetlen önuralommal fogja vissza magát)* Azt reméltem... ha majd tisztán látsz... hogy egy nap majd visszakaplak, anyám!

GERTRUD Apádat szörnyű betegség vitte el, esküszöm! Valaki mocskos hazugsággal tömte tele a füled...

A HERCEG Még most is véded!? *(Megragadja, megrázza)* De meddig, anyám! Meddig?!

GERTRUD Megőrültél?! Eressz el!

A HERCEG Azért véded, mert tudtad! Tudtad, ugye! *(Lefogja)* Ordíts csak, sírjál, dobáld magad! Kiszedem én belőled! Végig tudtad, mi?... az első pillanattól kezdve... Együtt találtátok ki, együtt szültétek!? *(Egyre jobban belelovallja magát, őrvöng)* Na, mondd ki, te vörösre mázolt élveteg száj! Lihegd a fülembé! Miféle rák az, amely apám életét megette! Két ollója volt, ugye? Egy férfi, meg egy nő!

Claudius félmeztelenül betámolyog, tehetetlenül nézi őket

CLAUDIUS Segítség! Megöli! *Poloniusnak)* Segítség már! Segítség!

POLONIUS *(előjön az oszlopok közül)* Gyilkos! Gyilkos!

Megpróbálja lerángatni az őrvöngő fiút Gertrudról. A Herceg torkon ragadja Poloniuszt és hátralöki. De olyan szerencsétlenül, hogy az öreg megbotlik, nekiesik a falnak, és véres csíkot "húzva", hasadt koponyával csúszik le a

király lába elé. Halála ugyanolyan tragikomikus képtelenség, mint élete volt. A Herceg a hulla mellett térdel, véres arcát nézi.

A HERCEG Nem akartam! Istenem! Nem akartam... megölni...

Mindenki döbbenten áll. Csend

CLAUDIUS Menjetek ki! Mind! *(Gertrudnak)* Te is! Hagyjatok magunkra. *(Kimennek)* Azt hiszem, mostantól fogva kicsit jobban megértjük egymást... *(Csend, hallgatnak)* Mi legyen? Vállalod az öreg meggyilkolását, és ami jár – öt év, tíz év – leülöd, mint bármelyik alattvalóm? – Vagy elkendőzzük a dolgot... visszamész Wittenbergába, és a lábadat dán földre soha többé nem teszed... Válassz!

A HERCEG Nem... Ezt nem teheted!

CLAUDIUS Látod?... Válassz...

HERCEG Nem... Ehhez nincs jogod!

CLAUDIUS *(erőltetve nevet)* Gondolkozz rajta! Az egész éjszaka a tiéd! - Az öreg itt marad csendestársnak. Szébb halált érdemelt! Bár ez sem csúnya...

A HERCEG *(megy kifelé)* Ehhez nincs jogod... érted... ehhez nincs jogod... *(meglátja Opheliát, aki az imént lépett be – értetlenül nézi apja véres hulláját. A Herceg megáll a lány előtt, hozzáérne – de Ophelia ijedten összehúzza magát, s kitér előle, mintha a Herceg keze a bőrét égetné)*

11. AZ ANGYAL

Ophelia megáll az ágy fejénél, szó nélkül nézi a kínlódó Claudius. Tekintete merev, mint egy madaré

OPHELIA Nem alszik... Nem tud aludni, ugye?!

CLAUDIUS Mit akarsz?

OPHELIA Nem hagyják aludni a bűnei...

CLAUDIUS Takarodj innen! Őrség!

OPHELIA Hallgasson!

CLAUDIUS Őrség! Őrség!

Ophelia felkapja az egyik forró vizes edényt.

OPHELIA Ha még egyet szól, a nyakába öntöm! Érti!?... aztán visíthat, mint egy kis selyemmajom... *(Közelebb lép)* Álljon fel!

CLAUDIUS Megörültél!?

OPHELIA Azt mondtam, álljon fel!

CLAUDIUS *(elveszti a türelmét, ráordít)* Te, bolond ribanc! Azt hiszed, jókedvemben fekszem itt!

OPHELIA Ne mondjam még egyszer! *(Fenyegetően lendíti az edényt)* Álljon fel!

CLAUDIUS *(szinte sír a dühtől)* Nem látod, hogy nem tudok! Képtelen vagyok!

OPHELIA De fel fog !

Odaloccsant egy adagot az ágyba, Claudius lábához. A király jajgatva, szűkülve menekül az ágy másik végébe

CLAUDIUS Nem bírok... Könyörgök! Nem bírok...

OPHELIA Szedje már össze magát! *(Ráordít)* Mit fekszik le folyton, mint egy tehén...

CLAUDIUS Nem tudok... nem bírok ...

Összekucorodva sír, nyöszörög a földön, mint egy selyemhernyó. Ophelia a Király fölött áll a forró vizes lábossal a kezében, megigézve nézi a férfit, és szinte katatonul, egyhangon, minden elégtétel nélkül

OPHELIA Úgy... sírjon... sírjon csak... sírjon, zokogjon... nyöszörögjön... úgy, sírjon csak... sírjon...

12. OPHELIA

Megfordul. Polonius hullája a trónnak támasztva, roncsoltan, véresen ül. Ophelia nézi.

OPHELIA Hallgatsz, ugye? Locska papa, te! Ha élnél, most nagyot néznél ám - egy könnyem se hullt, végig, egész idő alatt, egy sem! *(Nézi az eredményt)* Így! Már nem is látszik semmi... Szóval egy árva könnycsepp sem! És tudod miért? Mert én rájöttem, apácska... de úgy igazából... mint amikor felszáll a köd! A halálad nyitotta ki a szememet... hogy, mi nem kellettünk senkinek. Te erre nem jöttél rá... öregkorodra sem, folyton úgy sűrögtél, forogtál, mint aki kell - én hál'istennek hamar rájöttem, már most az elején... Sőt nemhogy nem kellünk, egyenest útban vagyunk! - Ezek itt nagyon erősek, apácska - hiába igyekeztél, hogy te is ilyen erős és lelketlen légy - hiába! Látod, mire mentél vele... De nem sírok... akkor se sírtam, amikor... *(Leveszi az övét)* Ma másodszor vesztettem el a lányságomat, ez azt jelenti, hogy végképp oda van! Én ezt az övet soha többé nem teszem a derekamra... ahányszor megoldották, mindig csak a fájdalom! Látod, hogy beszélek róla, semmi siránkozás, jajgatás... ha fájdalom, hát fájdalom, egyszer úgyis túlleszünk rajta. *(Felköti az övét az ablak keresztrácsára)* A reggeleket szerettem, az állatokat, míg kicsik, a tengert is, de az embereket nem tudtam megszeretni. A Herceget sem... csak nagyon akartam! Ha élnél, úgy csodálkoznál, hogy így haltunk meg, ily vigasztalanul mi ketten, apácska ... *(Nyakába teszi a hurkot, kettőt rúg, s még leng egy kicsit)*

Sötét. Tenger, szél

13. RONCSOK

Három hónap múlva. Tél. Kásás, koszos nyák mindenütt. A Herceg és Horatio az üres tengerparton. Kissé távolabb fekete ruhás nő áll a parton. Gertrud. Nagyon megöregedett. Arca összetört, aszott, árkos. Már jó ideje áll, nem mozdul. A tenger fölött süvít a szél

A HERCEG *(ingerülten, félhangosan)* Nem akarok beszélni veled!

HORATIO Akkor küldd el. Mióta itt áll!

A HERCEG Minek hoztad ide?

HORATIO Annyira könyörgött! Beszélj velem... a kedvemért! *(Odamegy Gertrudhoz)* Jöjjön...

GERTRUD *(riadtan, suttogva)* Most nem tudok!... Majd máskor... most képtelen lennék...

A HERCEG *(odakiált)* Tán szeretet vártál, gyöngédséget... vagy mit?

GERTRUD Nem... Csak azt, hogy hallgass meg! *(Közelebb jön - most látszik csak, mennyire elgyötört)*

A HERCEG Minek? Mindent elmondtunk már...

GERTRUD *(szinte sír)* Meddig akarsz ezt csinálni... Elég, fiam, hagyd abba! Hát ebbe akarsz beleörülni? *(csend)* Hoztam pénzt! Utazz el! Menj vissza Wittenbergába! Az emberek közé... Menj vissza! Utazz el!

A HERCEG Nem, anyám... Én innen nem megyek el!

GERTRUD *(kétségbeesetten rázza)* Ébredj fel! Térj magadhoz! Itt akarsz elpusztulni... szétrohadni... mint egy... egy...

A HERCEG Későre jár... Ha nem akarsz mást... Horatio elkísér...

GERTRUD *(gyűlölettel)* Olyan vagy, mint az apád! Hideg és könyörtelen... Nincs érzés benned! Mint a jég! Mint az apád! *(Rádöbben, hogy mit*

*mondott) Bocsáss meg... nem akartam... kiszaladt a számon, esküszöm!
Nem akartam! Bocsáss meg!*

*Gertrud sírva leborul. - Csend, csak a szél. A Herceg sápadtan mered maga
elé. Majd lassan előhúzza a törte a ruhájából.*

HERCEG Ezzel kéne... Igen... ezzel kell!

HORATIO Mit akarsz... teljesen megőrültél?! (*kikapná a kezéből a törte, de a
Herceg keményen tartja*)

A HERCEG Menjünk a királyhoz! (*kimennek*)

Sötét

14. ISZAP

*Claudius az ablaknál ül egy kerek székben. Karját nézi a nap fényében.
Guilden iszappal keni a testét, elsimítja, letörli, és újra*

CLAUDIUS Hogy nő az új bőr a régi alatt! Levakarom ezt a ragyásat... és
íme, sima, fényes, rózsaszín bőr! Mint egy újszülöttnek! Isteni ez a
kurlandi iszap! Sokkal jobb, mint a miénk... az csak bűdös!

Bejön Rosen roppant feszült, ideges.

ROSEN Uram... egy szóra...

CLAUDIUS Mondtam, hogy iszapozás közben ne zavarjanak!

ROSEN (*elindul, visszafordul*) Ezt muszáj meghallgatni...

CLAUDIUS (*Guildennek*) Az arcomat ne! Hányszor mondjam! - Azt majd
én! (*Lassan, kéjjel keni magát, mint egy sminkelő dáma.*)

*Ordítás, dulakodás kintről – a hadonászó örök között beesik Laertes.
Iszonyatos állapotban: arca, teste csupa seb, ruhája cafatokban. Akárcsak az
idegei – magánkívül ordít, mint aki megveszett*

LAERTES Hol a király! Eresszetek a király elé! *(Sántán rohangál le-fel, minden mozdulata kín és görcs.)* Hol van Claudius?! *(Megragadja Guildent)* Add elő, te gethes, mert megfojtalak!

CLAUDIUS *(az iszap alól)* Itt vagyok! Mi kell?

LAERTES Fegyverbe, uram! Riadó!... Nyakunkon a norvégok!

Megragadja a Királyt a karjánál, rángatná, húzná magával – a járnai még alig tudó Claudius tehetetlenül összecszik széke előtt

CLAUDIUS Szedjétek már le rólam! Mit álltok!?! Szedjétek le! *(elvonszolják Laertest)*

LAERTES *(ordít)* Itt vannak!... Nem halljátok?... Az utcákon, a házaikban... mindenütt! *(hallgatózik)* Ha! A kutyák! A norvég medveölők... Érzem őket, itt vannak... Emberre jönnek azok is, uram! *(a szorongás lassan átragad a többiekre is)* Fegyverbe, felség... Riadó!

CLAUDIUS Elég! Hallgass már! *(A többiekhez)* Mi a fenéről beszél ez!

ROSEN A norvégok, uram... állítólag... átlépték a határt!

CLAUDIUS Na, és? Láttunk már ilyent... Hol vannak?

ROSEN Nem tudjuk, uram... Vissza nem mentek...

CLAUDIUS Üljön össze az államtanács... most azonnal! *(Laertesnek)* Légy ott te is!

LAERTES *(kitépi magát a kezük közül)* Nem! Egy lépést se! Előbb a húgomat akarom... - Ó, hogy rohantam... étlen, szomjan... mint az örült, négy napon át! Éjjel-nappal... Szemhunyás nélkül... Csak az hajtott... hogy a húgomat... még egyszer... lássam! *(A kimerültségtől elsírja magát)*

Csend. A jelenlevők összenéznek

CLAUDIUS Vezessétek a húgához...

GUILDEN Hova, uram!?

CLAUDIUS A hűgához... Mit néztek így?! Nem hallottátok, vigyétek a hűgához... Meg az apjához... együtt vannak *(Guilden, Rosen és Laertes kimennek, Gertrud be, mögötte Herceg és Horatio jön)*

GERTRUD Ne bántsod őket... kérlek... .

HERCEG Az élet dolgait megoldani nem bírván, a halál vágyával telten párbajra hívlak. *(leül a trónra)*

CLAUDIUS Meg akar ölni. Egyszer nem volt elég, másodszor is az életemre tör...

HORATIO *(kesztyűjét a király lába elé dobja)* Mi a válasza, uram?

GERTRUD *(Horationak)* Megörültetek?!... Nézz rá! Alig bírja a kezét felemelni... és te kard elé állítanád?

CLAUDIUS Hagyd békén, Gertrud... *(Horationak)* Ma délben megfelel?

GERTRUD Elment az eszed, Claude!? Te akarsz párbajozni, aki támaszték nélkül lépni sem bírsz!

CLAUDIUS Ne fogd a kezem, Gertrud, nem vagyok rászorulva! *(Horationak)* - Akkor délben... rendben?

GERTRUD Alig bírsz felállni... Reszket kezed, lábad, mint egy aggastyánnak...

CLAUDIUS *(indulattal)* ELÉG! Egyszer véget kell már vetnünk ennek a dolognak!

Gertrud értetlenül nézi férjét

GERTRUD Véget? Miféle véget! Mi ez az egész, Claude?

CLAUDIUS Meddig gyötörtök, üldöztök, kínoztok még!? - Harminc éven át lapítottál a bátyám mellett, akarat nélkül, bénán, savanyúan! Úgy ültetek egymás mellett, mint két uborka! Zöld volt az arcod, szívem, és rücskös a nagy méltóságtól! És egy kiszáradt púderdoboz volt a lábaid között! Ezt a nőt, ezt a múmiát támasztottam én fel a szerelmemmel! - De nagy árat fizettem érte, csak én tudom, hogy mekkorát! - Elég volt! Délben pontot teszünk erre! A palástomat! *(Görcsösen magára húzza és félig meztelenül, félig iszaposan, reszketeg léptekkel elindul.)* Államtanács van... Vagy mi az ördög!

15. A PÁRBAJ

Harangoznak

HORATIO Nem tetszik ez nekem...

A HERCEG Abbahagyhatnák már! Le fognak szakadni a harangok!

GERTRUD Olyan rossz előérzetem van! Menjünk innen! Menjünk, amíg nem késő...

Rosen és Guilden jön, kardokat, kötszereket hoznak. A harangozás véget ér, elhal. Csend

A HERCEG Na végre! Dél elmúlt! Hol a király?

Rosen és Guilden nem válaszol, kimennek

GERTRUD *(Horationak)* Könyörgök, segítsen! Beszélje rá.... menjünk innen... kérem....

HORATIO *(a Herceghez)* Lehet, hogy igaza van anyádnak...

A HERCEG NEM! Itt nincs helye semmiféle aggódásnak! Elfogadta a kihívásomat!? - El! Akkor, jön!

GERTRUD Fogja le, és vigyük innen...

Horatio elindul a Herceg felé.

A HERCEG Meg ne próbáld, hallod?! Leszúrlak, mint egy csirkét... *(felveszi a kardot)* Én itt a Királyt várom!

Belép Laertes. Húga elvesztése miatti fájdalma őrjöngéssé fokozódott. Jön, mint egy eszelős

LAERTES Itt van a másik fél! *(felveszi a kardot)*

HORATIO Menj innen, te nyomorult! Miféle gazsághoz adtad magad?

LAERTES *(suhint)* Aki közbelép, ledöföm! Megértettétek!

GERTRUD Hol a király? Segítség! Hívják a királyt! *(Kirohan és visszajön)*

LAERTES Állj ki!

GERTRUD *(közbelép)* Kérem! Ne bántsa!

Laertes rátámad a karddal, a királynő elmenekül

LAERTES Állj ki!

A HERCEG Én itt a királyt várom!

LAERTES Állj ki!

A HERCEG Nem vívok veled!

LAERTES „Az élet dolgait megoldani nem bírván, a halál vágyával telten párbajra hívlak.”

A HERCEG Az a királynak szólt!

LAERTES És nekem nincs sérelmem?! Nekem ki ad elégtételt, mi? - Állj ki

A HERCEG Nem vívok veled... Mondtam már!

LAERTES Vedd fel, vagy pusztá kézzel verlek agyon!

A HERCEG Laertes, testvéremként szerettelek...

LAERTES Vedd fel a kardot!

A HERCEG Tiszta szívemből sajnálom apád halálát...

LAERTES Szavak! Állj ki!

A HERCEG Akkor sem, ha megölsz! - Nem vívok veled...

LAERTES *(pofon vágja)* Hányszor mondjam még! Állj ki!

A HERCEG *(kezével letörli eleredt orra vérét, próbál kitérni Laertes elől)*
Nem érted, hogy nem vívok!

LAERTES Apámat megölted, húgomat a kétségbe kergetted! Még az én nyomorék lábam is hetedízigen a te vétked! És akkor nem állsz ki velem?! Állj ki!

*Laertes a Herceg mögé kerül, kardjával átöleli a nyakát és megfojtja-
Gertrud és Horatio döbbenten állnak a Herceg véres teteme fölött.*

LAERTES *(üres szemmel dadogja)* Megölte őket... és velem nem akart megvívni !

Hullafehér arccal érkezik Claudius.

CLAUDIUS Itt vannak!... Nem halljátok? Fegyverbe... itt vannak...
(hallgatózik) Ha! A kutyák! A norvég medveölők... Érzem őket, itt vannak... Hallgassatok!

HORATIO *(ordít)* A Király az ok! Mindenben a Király!

CLAUDIUS Hallgass! Itt vannak! Meneküljtek!

GERTRUD Gyilkos! Gyilkos! *(Egyre nagyobb fájdalommal, gyűlölettel)*
 Aljas, alattomos a gyilkos! *(a csapóajtók, oszlopok mögül katonák
 másznak elő)*

CLAUDIUS Csendesebben, asszonyom! Itt vannak! Vérben a város!
 Meneküljtek! Itt vannak... Vérben a város!

GERTRUD Gyilkos! Gyilkos! *(megragadja a palástját és rángatni kezdi,
 Claudius próbál megkapaszkodni valamiben)*

*Egyre hangosabb csaholás - és emberi sikolyok, rohanó léptek. Már
 elviselhetetlen az ugatás - füst és láng tör be a réseken, néhány toprongyos
 norvég katona benyomul a színpadra - szélesfejű baltákkal hadonásznak, és
 kemény hangzójú nyelvükön ordítanak.*

Megjelenik Odrún százados.

GERTRUD Gyilkos! Gyilkos! *(belenyomja Claudius az iszapba, fojtogatja)*

CLAUDIUS Segítség... Segítség... Százados, segítség...

HORATIO A Király az ok.... Mindenben a király... *(közeledik Odrún felé,
 leszúrják)*

LAERTES *(katatonul, félve Odrúnnak)* Megölte őket és velem nem akart...
 őket megölte, de velem nem... nem állt ki velem...

*Norvégok feszülten nézik, kommentálják a férjét iszapba fojtó nő küzdelmét.
 Végül Claudius meghal, sáros feje félrecsuklik. Gertrud lihegve nézi. Egy
 norvég katona leönti egy vödör vízzel egy másik letörli az arcáról az iszapot.
 Odrún százados odalép hozzá, kezét nyújtja és felhúzza a nőt a földről.*

ODRÚN Ifjabb Fortinbras vagyok! *(magához húzza Gertrudot, megcsókolja
 – a nő bénán túri)* **Ta dem med ut, slakt dem ikke her inne. Ikke soel
 med blod i salen!**

A norvégok kiszedik Claudius az iszaptól, lecsukják az ágyat.

Vége